

Balada o narodu

*Korenike dehte pod hladom ros,
mavrične rose bleste sredi vej,
kje je tvoja sila, kje je tvoj ponos?
Narod, povej!*

*Vsa polja zlatijo se, bregovi rde,
nad vsemi rodovi vstaja dan,
kakšne sanje ti dušo teže?
Vstani iz sanj!*

*Vrnil sem se iz tujine domov
in se naslonil ob bok gozdov,
nad vsemi rodovi se dani,
vse se prebuja, da zaživi,
a narod, narod, narod?
Molči.*

Srečko Kosovel, 1925

Nobena stvar nam ni podarjena, za vse se je treba potruditi in vztrajati v borbi za dosego cilja. Tudi samostojna Slovenija je terjala svoje žrtve - mlada življenja. Ne pozabimo tega in spoštujmo to, za kar smo se pred 19. leti borili.

Iskrene čestitke ob dnevu slovenske državnosti.

Uredniški odbor

Naslovnica:

Prizori s snemanja filma Črni bratje v Vipavi

Foto: Robert Sukič

Sodelujmo na razstavi starega perila in vezenin

»Bala vipavske neveste«

V okviru praznovanja Vipavske trgatve organiziramo v septembru 2010 v prostorih društva Razmetano podstrešje v stari šoli v Vipavi RAZSTAVO STAREGA PERILA in BELIH VEZENIN TER KVAČKANJA naših babic in prababic iz Vipave, Zemoni, Nanosi in Gradišča pri Vipavi. Zato prosimo vse gospodinjice iz navedenih krajev, da pokukajo na podstrešja v stare omare in skrinje in poiščejo staro perilo, prte, zavese, brisače, posteljno perilo, vse vrste spodnjega perila, kuhinjske prtičke, ki so nekdanj viseli na stenah, otroška oblačila, oblačila za krst otroka, mrliške prte, skratka vse, kar je spadalo v nevestino balo in je krasilo naše domove in ljudi, ki so takrat živeli. Osnovni materiali naj bodo iz domačega platna, bombaža in podobno. Z veseljem bomo to sprejeli tudi iz bližnjih vasi, če se bodo gospodinjice tako odločile in nam zaupale razstavljene predmete. Vse našeto spada med našo dragoceno kulturno dediščino.

Prosimo, da izbrano perilo ali vezenino operete, zlikate in na notranjo stran izdelka namestite nalepko z oznako lastnika in približno starost izdelka. Tako pripravljeno perilo ali vezenino prinesite na staro šolo v Vipavo v prostore Razmetanega podstrešja v ponedeljek, **30. avgusta, in torek, 31. avgusta 2010, od 8. do 12. ure in od 14. do 19. ure**, kjer jih bomo prevzeli in jih vpisali v posebno evidenco razstavljenih predmetov. Razstavo bomo odprli v **petek, 10. septembra 2010, ob 20. uri na stari šoli v Vipavi in bo na ogled do 24. septembra 2010.**

Lepo prosimo za sodelovanje, da bomo tako skupaj oživel spomin na delo naših pridnih babic in prababic. Za vse informacije smo vam na voljo na tel. št. 041 412 633.

Magda Rodman

Vremenski in drugi reki

Tata Ivan Prelec in mama Julka Kodre sta mi povedala naslednje reke:

- Na sveti večer je dan že toliko daljši kot petelin čez prag skoči.
- Sveti trije kralji so zimo pripeljali.
- Trije sredozimci – sv. Pavel, svetega Petra stol in sv. Anton, eden je bil opat, ki ne pusti ne kopati, ne orati.
- God svete Neže kuram rit odveže. (21. januar)
- Če Vinka sonce peče, jeseni v sode vince teče. (22. januar)
- Marija svetla vrže iskro v zemljo. (svečnica)
- Če na svečnico prej kane od strehe kot od sveče, bo še dolga zima.
- Svečan iztegne dan.
- Sveti Valentin ima ključ od korenin. (14. februar)
- Sveti Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi. (24. februar)
- Kot se na 40 mučnikov vreme naredi, tako še 40 dni drži. (10. marec)
- Sveti Gregor ptičke ženi. (12. marec)
- Marija postna vrže baklo v zemljo. (25. marec)

Dan po novem letu me je tata, ko sem bila še otrok, presenetil z vprašanjem:

»A si ga videla? Danes kažejo moža, ki ima toliko oči kot to leto dni!« Bilo je vedno na 2. januarja.

»V hišo pride dvonoga, na rami nese trinoga, v njega skoči štirinoga. Dvonoga prime trinoga in ga vrže v štirinoga! Kaj je to?«

Neko nedeljo dopoldne, ko so bili tržani in iz bližnjih vasi v cerkvi pri sveti maši, je sredi maše med ljudmi završalo. Ljudje so drli iz cerkve – bilo je kaj videti. Prvi avto je pripeljal v trg! Ogledovali so to čudo in ugotavljali: »Pa kar brez preme vozi?«

(Potrebno je povedati zelo hitro, tako kot lastovke ščebetajo.)

- borjač, na brjači – zaprto dvorišče, varno pred burjo
- kolona – vhod na dvorišče za voz, tudi naložen s senom
- korci – opečnati strešniki, obteženi še s kamni
- škrlj – tlakovci iz ploščatega, škrlilavega kamna
- sovdan – kamen, ki so ga 'rili' z njiv in je na zraku počasi razpadel v kar dobro prst
- škaunca – jamica v skali, kjer je bila vedno pitna voda
- k'ndrejga – stol
- fanejla – suknjič
- p'r Janketi – pri Janku
- R'hpuolci – Vrhpoljci
- Bedanci – Budanjci
- Deplci – prebivalci Dupelj
- Vejtrnu pule – polje med Šembidom in Vipavo, na katerem piha močna burja
- Sunčnca – vrh nad svetim Ahcem
- upniki – številni izviri sredi ceste ob močnem deževju
- kitla – krilo
- klonica – odprt, a pokrit prostor za vozove
- žetejna – regrat
- regrat – radič
- skuha – enolončnica: zelje, fižol in podmet z malo moke in masti; namesto kislega zelja lahko sveže ali ohrovt ali kisla repa (ni jota)
- tobakarica – tobaku sorodna okrasna rastlina, ki ji zdaj rečejo okrasni tobak
- krvavu stjegnu – takrat, ko se prve jagode grozdja začno barvati rdeče
- grštana – zgodnje grozdje, ki zori avgusta
- vanu – tisto, tudi kot mašilo
- v'nejg'stnu – takšno (nedoločeno kakšno)
- te h'bnem – te sunem, ruknem
- kamplit – preminiti

- malavejtenje – opletanje (z besedami)
- lementajne – jadikovanje
- je taaaaaka – dekle na slabem glasu (samo ta beseda)

Zbrala po spominu, kot sta gornje besedje uporabljala mama in tata
Marija Prelec

PREDSTAVLJAMO VAM

Filip Terčelj zopet med nami

V Šturjah so na Cankarjevem trgu slovesno odkrili kip Filipu Terčelju, grivškemu rojaku, duhovniku, pisatelju, rodoljubi in prosvetnemu delavcu. Zaradi svoje usode je bil ena zamolčanih osebnosti polpretekle zgodovine. Njegov spomenik je zaradi lokalnih razprtij tri leta čakal v garaži Marijinega doma v Šturjah. Upodobil ga je kipar Mirsad Begić. Slavnost se je začela z mašo, ki jo je vodil dr. Primož Krečič, kip je blagoslovil koprski škof msgr. Metod Pirihi, o Terčeljevem življenju in delu, o njegovi tragični smrti pa je govoril Tomaž Pavšič. V svojem govoru je povedal: »Primorska je vedno imela veliko mučnikov in junakov. Ko slavimo spomin na Filipa Terčelja pa se, še sam ne vem zakaj, najprej spomnim na junaka Janka Premrla Vojka, Lojzeta Bratuža, Simona Kosa in Draga Bajca. V tem spomeniku ne živita samo podoba in blag spomin na velikega rojaka Filipa Terčelja, ampak je vanj vtisnjen pečat slovenskega naroda na Primorskem, njegove zgodovinske poti v svobodo in samostojnost.« Slavnost je spremljalo pritrkovanje, tamburice Vipavskih tamburjašev in petje šturskih pevcev. Pridne šturske gospodinje pa so za šagro sv. Jurija napravile mnogo domačih dobrot in z njimi pogostile zbrano množico.

Na simpoziju o Filipu Terčelju je spregovorila tudi prof. **Tatjana Božič**:

Filip Terčelj se je rodil v Grivčah 2. februarja 1892 kot prvorojenec, ki mu je sledilo še več otrok; za domače in vaščane je bil Lipče. Osnovno šolo je obiskoval v Šturjah, trinajstleten pa odšel v gimnazijo v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano. Končal je študij teologije in leta 1917 postal duhovnik. Po štiriletnem kaplanovanju v Škofji Loki so mu predstojniki svetovali, da nadaljuje študije, in odšel je

Filip Terčelj iz 20. let prejšnjega stoletja, ko se je po študiju v Ljubljani in Kölnu vrnil v domače kraje

v Köln, kjer je dosegel profesuro na Socialno-pedagoški fakulteti. V tem času je skrbel tudi za slovenske izseljence, posebno rudarje na Vestfalskem, in zanje ustanovil prvo zasebno šolo. Udeležil se je še študijskih tečajev za delo v kulturno-prosvetnih ustanovah.

Vleklo ga je med svoje ljudi, na Goriško, ki je po prvi vojni pripadla Italiji, in obogaten z novimi izkušnjami in zamislimi je prišel leta 1922 v Gorico, kjer je postal katehet in duhovni vodja v Alojzijevišču. Na temeljih že pred vojno dokaj razvejane-ga društvenega življenja v okviru Slovenske krščansko-socialne zveze je bila konec leta 1922 ustanovljena nova Prosvetna zveza, Terčelj pa izvoljen za glavnega tajnika. Postal je njena gonilna sila. S sistematičnim organiziranjem okrožnih odborov in ustanavljanjem društev vsepovsod, tudi v najbolj odročnih krajih, je v petih letih – do prisilnega razpusta leta 1928 – nastalo 19 odborov s 136 društvi in 32 samostojnimi krožki, torej 168 prosvetnih enot z okrog 12 000 člani. Imeli so še Podzvezo v Trstu, ki je svoje delo razširila na Notranjsko. Terčelj je največkrat sam v

imenu Centralnega odbora obiskoval društva in pregledoval njihovo delovanje, predaval ter svetoval. Prosvetna zveza je v tem času izdajala svoj mesečnik *Naš čolnič* (v 3000 izvodih), ki ga je Terčelj urejal in v glavnem tudi sam pisal. To njegovo obsežno publicistično delo vključuje socialno-vzgojne in pedagoško-psihološke ter kulturne članke, pa tudi črtice. Istočasno je imel kot zelo cenjen govornik in pridigar nešteto govorov in pridig po vsej deželi. Ljudje so ga poslušali nepremično – njegova beseda, sodobna, domača in prisrčna – je segala v srce, duhovno in narodno dvigala ter opogumljala.

Tesno je sodeloval tudi z Goriško Mohorjevo družbo vse od ustanovitve leta 1924 in postal član njenega uredniškega odbora. Prispeval je članke, črtice in pesmi v prve koledarje; v tej založbi je v tem času izdal

Terčeljeva rojstna hiša v Grivčah

dve knjigi: leta 1928 *Za domačim ognjiščem* ('vzgojna čitanka') in leta 1930 *Mati uči otroka moliti* ('katekizem za najmlajše'). Obe izpostavljata socialne, narodne ter etične vrednote in sta posredovali slovensko besedo. Da bi v cerkvi in izven nje gojili slovensko pesem, je skupaj s slovenskimi skladatelji Vinkom Vodopivcem, Emilom Komelom, Stankom Premrlom, Frančiškom Kimovcem, Matijem Tomcem, Alojzijem Mavom, Josipom Klemenčičem, Lojzetom Bratužem in Bredo Šček oskrbel izdajo treh liturgičnih pesmaric v letih 1929 do 1933. Sam je napisal liturgične uvode

in besedila pesmi, skupaj 114. Te pesmi prepevamo še danes po slovenskih cerkvah in povsod po svetu, kjer živimo Slovenci. Bil je avtor ali sodelavec še pri mnogih drugih publikacijah.

V tem času pa je doživljal že tudi velike stiske zaradi političnega preganjanja.

Med vidnejšimi, ki so "zaustavljali proces italijanizacije Primorske", je bil Filip Terčelj, na katerega je italijanska oblast budno pazila in ga februarja leta '30 klicala na zagovor, ker da širi med mladino svoje politično prepričanje in načela, ki nasprotujejo državnemu redu ..., zaradi česar so mu izrekli opomin in nezaupnico; za aretacijo in onemogočenje pa so potrebovali povod. 6. septembra 1931, na prvo obletnico ustrelitve bazoviških žrtev, je v Brdih zaplapolalo nekaj slovenskih zastav. Zaprli so večje število Bricev, jih izpustili in spet zaprli decembra; dan kasneje pa še Filipa Terčelja in Lojzeta Bratuža z obtožbami, da sta bila v tesnih stikih s priprtimi, vršila panslavistično in iredentistično propagando ... Aretacije so bile povezane z nečloveškimi izsiljevanji in mučenji. Terčelja so najprej zaprli v goriške sodnijske zapore, nato pa premestili v koprsko ječo, v temnico. Ve se, da so ga ta večmesečna zasiljevanja psihično in fizično spravila na rob. O tem govorijo nekateri zapiski italijanskih upravnih in sodnih ustanov in nekaj ohranjene korespondence. Obsodili so ga zaradi delovanja med mladino, ker so se ostale obtožbe izkazale za neutemeljene. Junija je bil obsojen na petletno izgnanstvo v kraj Campobasso, jugovzhodno od Rima (v pokrajini Molise). Tam je živel brez dohodkov, nazadnje je ostal celo brez samostanske celice, ki so mu jo sprva dodelili; v tej osamljeni zavrženosti mu je bilo žal, kot pravi v pismu domačim, da kot duhovnik ne more beračiti ...

Po posredovanju cerkvenih oblasti so ga novembra istega leta (ob 10. obletnici vzpona fašizma) pomilostili. Vrnil se je na Goriško, toda oblast mu ni več dovolila, da bi prevzel še tako skromno službo med Slovenci, niti v Ajdovščini, kamor ga je vabil oboleli župnik Josip Fon. Zopet je živel brez dohodkov, vrnil se je domov. Grozila mu

Kip Filipa Terčelja v Šturjah

je nova aretacija (za vsak njegov korak in besedo so namreč iskali politično ozadje); tako se je nekajkrat skrnil pred fašisti in 26. aprila 1934 (opozorjen, da bo aretiran) prebegnil v Jugoslavijo, v Ljubljano. V Ljubljani mu ni bilo lahko; za silo si je uredil življenje. Od jeseni 1934 je poučeval nemščino in verouk na II. državni oz. Poljanski gimnaziji, stanoval pa je v bivši šentpeterski vojašnici, tedaj spremenjeni v umobolnico, kjer je opravljal službo hišnega duhovnika. Zbiral je dijake in prirejal glasbeno-gledališke predstave – zanje je pisal dramske prizore in tudi glasbo. Dijakom je pomagal tudi materialno; posredoval je za ljudi, ki so imeli težave z oblastmi. Nastopal je na shodih in taborih, kjer je opozarjal na položaj primorskih Slovencev. Vendar sta ga mučila domotožje in potrlost, saj se ni počutil domačega, domov pa ni smel.

Po italijanski okupaciji Ljubljanske pokrajine je bil tri mesece zaprt, izgubil je službo in stanovanje. Pomagali so mu ljudje, ki jim je prej sam izkazoval pomoč, na primer družina Toneta Tomšiča. Kasneje so ga neprestano nadzorovali Nemci. Rad pa se je odzival prošnjam duhovnih sobratov in jim pomagal pri delu, zlasti med prazniki.

V letih bivanja v Ljubljani je le našel nekaj več časa za krajša in daljša prozna besedila. Leta 1935 je v Gorici izdal zbirko kratke proze z naslovom *Ogorki*; večina besedil je bila prej objavljena v dveh letnikih Družine (mesečniku, ki je izhajal le v letih 1929 in 1930). Te zgodbe so vzete iz resničnega življenja, večinoma iz domačega sveta. Leta 1940 je bila za Goriško Mohorjevo družbo natisnjena povest o vipavski preteklosti okrog leta 1900 – živa slika okolja, narave, burje ... z naslovom *Vozniki*. Ilustriral jo je primorski slikar Riko Debenjak. Knjiga tedaj ni dobila dovoljenja za izdajo in je prišla med bralce šele leta 1945. (Kasneje je bila prevedena v francoščino, hrvaščino in nemščino.) Obe goriški izdaji sta izšli pod psevdonimom F. Grivški.

Množica zbrano posluša slavnostnega govornika prof. Tomaža Pavšiča

Iz Terčeljevih pisem je razvidno, da je pisal dve deli s snovjo o duševnih bolnikih, ki pa nista poznani. V teh letih je objavljajl tudi v ljubljanskih revijah *Lučka* in *Naša zvezda*.

Takoj po vojni – od srede junija do srede septembra – ga je zaprla domača povojna oblast. Ovadbe o narodnem izdajstvu, ki so se izkazale za neresnične, naj bi prišle predvsem z Goriške. Ta zapor je bil zaradi vsestranske absurdnosti za Terčelja od vseh najhujši. Iz njega je šel bolan, v bolnišnico. Ker je primanjkovalo prostora, se je moral tudi od tam kmalu izseliti, stanovanja pa ni imel. Želel si je domov, da bi se pozdravil ob primerni oskrbi, a dovoljenja ni dobil. Za par mesecev je nato odšel v umobolnico, kjer je prej živel in delal, da so mu dajali predpisane injekcije. Takoj ko se je počutil bolje, je želel dobiti službo na Goriškem in pomagati pri naporih za priključitev naših krajev k Jugoslaviji (tako beremo npr. v pismu Francetu Bevku 1. oktobra 1945). Zanj ponovno ni bilo nobenega mesta – ne v šoli, ne v prosveti, ne v duhovniškem poklicu.

Za božične praznike 1945 je odšel k prijatelju Francu Krašni, župniku v Sorici, ki je oskrboval tudi Davčo. Ker so v dneh pred božičem izselili nekaj kmetov zaradi njihovih nemških priimkov (pa tudi take s slovenskimi), je Krašna oznanil, da bo po praznikih šel posredovat zanje v Ljubljano. Medtem so nekateri domačini njihove domove že oplenili ... 7. januarja 1946 sta šla oba duhovnika peš proti Železnikom. V gozdu pod Sorico sta ju prestregla domačina – terenca – in ju odpeljala v nasprotno smer, proti Podbrdu, kjer sta ju izročila v Štalcovi grapi članom KNOJ (Korpus narodne odbrane Jugoslavije), nastanjenim na meji. Ti so ju v neki hiši zadržali čez noč, zasliševali ..., naslednji dan pa ustrelili in zakopali. Uradno so govorili, da sta zbežala v cono B, čez čas pa so v gozdu našli brevir in grobova. Ko je bil leta 1947 izdan ukaz, naj prekopljejo vse neznane mrličje, so ju domačini prepeljali na pokopališče v Davči. Grobova sta urejena, z imeni in podatki, pod zvonikom župnijske cerkve pa jima je posvečena marmornata plošča.

Zaradi take usode je Filip Terčelj ena izmed tragičnih, zamolčanih osebnosti naše polpretekle zgodovine. Poznali in cenili so ga le redki, ki so poznali njegovo delo, zlasti tisti, ki so ga poznali osebno. Verjamemo, da je lik Filipa Terčelja blizu vsakemu domačinu, Primorcu, Slovencu, ki pozna ali bi moral spoznati obdobje Primorske pod fašizmom, saj nas je boj proti nasilni italijanizaciji močno zaznamoval in zaradi krivičnega trpljenja utrdil, na kar smo upravičeno ponosni. Tega boja pa si ne moremo zamišljati brez "Čedermacev", ki so bili nosilci narodnega odpora, eno z ljudmi in pogosto herojsko pripravljeni za svoje poslanstvo plačati visoko ceno. Tudi za Terčelja se je oprijel vzdevek "drugi Čedermac"; dejansko je bil s svojim delovanjem deblo drevesa, iz katerega se je v tistem času razrasla krošnja slovenstva med potujčevalno italijansko zasedbo.

Viri:

1. Slovenski biografski leksikon. 4. knjiga. Ljubljana: SAZU, 1980, str. 58.
2. Primorski slovenski biografski leksikon. III. knjiga, 15. snopič. Gorica: Goriška Mohorjeva družba, 1989, str. 641–642.
3. Marijan Breclj: Filip Terčelj. Koper: Ognjišče, 1992.
4. Palme mučeništva. Ubiti in pomorjeni slovenski duhovniki, redovniki in bogoslovci in nekateri verni laiki. Celje: Mohorjeva družba Celje, 1994, str. 266–268.
5. Silvester Fabijan: Življenje in delo Filipa Terčelja. Duhovno-liturgična vrednost Terčeljevih pesmi. Magistrska naloga na Teološki fakulteti. Ljubljana, 1998.
6. Petra Vnuk: Filip Terčelj. Diplomsko naloga na Filozofski fakulteti v Ljubljani, 2001. Objavljena na medmrežju: http://www.ff.uni-lj.si/www/diplomske_naloge/vnuk_petra/default.htm.
7. Alenka Grobiša: Duhovno sporočilo Filipa Terčelja. Zaključna naloga Teološko pastoralne šole v Novi Gorici. Solkan, 2001.
8. Egon Pelikan: Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom. Ljubljana: Nova revija, 2002, str. 171–174.
9. Ustni viri ljudi iz Davče.

Glavni vir o življenju in delu je monografska knjižica Marijana Breclja. V naštetih virih, zlasti v zaključni, diplomski in magistrski nalogi, lahko najdemo še druge vire o Terčelju in njegovo bibliografijo.

IZ NAŠE KS

Iz dela KS

V aprilu smo sodelovali v čistilni akciji »Očistimo Slovenijo v enem dnevu«. Organizator čistilne akcije je bil Tic, ki je povabil vse krajevne skupnosti v občini, da se pridružijo projektu. Pri čiščenju so nam priskočili na pomoč učenci osnovne šole Draga Bajca, pripadniki Slovenske vojske, razna društva, člani KS in peščica krajanov. Očistili smo strugo hudournika Bela, jarke ob cestah in poljskih poteh. Odpadke smo zbirali ločeno po vrečah. Sodelovanje s Komunalno stanovanjsko družbo je bilo dobro organizirano, tako da je odvoz kosovnih in drugih odpadkov potekal tekoče in hitro. Akcija je uspela, kljub slabemu odzivu krajanov.

V maju se je sestal svet KS na svoji redni seji. KS Vipava je financirala postavitve javne luči v ulici Ob Beli pri mostu čez hudournik Bela. Prav tako smo financirali postavitev treh železnih pragov za nemoteno gibanje invalidnih oseb po Vipavi.

Milan Poljšak,
predsednik KS Vipava

PRAZNIK OBČINE VIPAVA 2010

Tudi letos je bila ob občinskem prazniku slavnostna seja na Zemonu. Kulturni program so pripravili učenci glasbene šole Vinka Vodopivca iz Ajdovščine; svojo poezijo pa je prebiralga ga. Mihela Tihelj iz Vipava. Zbrane je nagovoril župan Ivan Princes

Spoštovani predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, dr. Pavel Gantar, spoštovana poslanka ga. Eva Irgl, cenjene gostje in gosti, župani sosednjih občin, drage občanke, občani, lepo pozdravljeni na tej današnji slavnostni prireditvi ob praznovanju praznika naše občine.

Leto je naokrog, izgleda, kot bi čas tekkel vedno hitreje, a kljub tej naglici se vendarle v tem teku kar marsikaj spremeni, zgradi in dogodi. V občini smo lahko veseli, da smo bogatejši za kar nekaj pridobitev: hitra cesta je končno stekla mimo, v pretežni meri je dokončan Kamp Gradiška Tura, ki bo obogatil turistično ponudbo našega območja, Stanovanjski sklad in privatni lastniki so trgu in najemnikom ponudili kar zajetno kopico stanovanj, kar nam bo omogočilo razrešitev stanovanjskih stisk naših občanov, dobrodošli pa so tudi občani iz drugih krajev; starejši so se razveselili novega Doma za starejše občane, vojašnica se lahko ponša z novo sodobno telovadnico, občina pa nadaljuje obsežno investicijo – gradnjo ločene kanalizacije po širšem območju.

Vse, kar je narejeno, odpira in širi nove možnosti za razvoj območja, bogati pa tudi odnose med ljudmi, kar je bistvenega pomena.

Narejenih je še mnogo drugih, vidnih in manj vidnih korakov za projekte, katerih realizacijo bomo želi šele v prihodnjih letih, saj večji zalogaji se ne zgodijo na mah.

Neka misel pravi: »Če ne moreš ustvariti drevesa, posadi seme.«

Ljudje nismo stvarniki, lahko pa se potrudimo, da iz danosti, ki jih imamo, zraste najboljše, kar je možno.

Vesel sem, da smo se danes zbrali v tako lepem številu, da bomo malo družabno pokramljali, prisluhnili kulturnemu programu, čestitali dobitnikom občinskih priznanj in s seboj domov odnesli premišljevanje o resnici iz Knjige knjig, ki pravi:

*»Modrost zida hišo,
razumnost jo utrjuje.*

*Spoznanje polni shrambe
z vsem dragocenim in zlahtnim imetjem.*

Prg 24, 3-4

Srečno!

Občinska priznanja za leto 2010

1. Občinsko priznanje – plaketa za leto 2010 se podeli g. JANKU GNJIDIČU iz Podnanosa

Kmalu bomo beležili tri desetletja, odkar se je g. Janko Gnjidič z družino iz Švice priselil v rojstni kraj svoje soproge, v Podnanos, kjer je najprej začel z delom kot strojnik, zatem pa si uredil prostore in začel z graversko dejavnostjo. V vseh teh letih je vedno dobrodušno priskočil na pomoč, tako društvom v domači krajevni skupnosti kot tudi ostalim z območja občine. Skorajda ni prireditve in ne obletnice, da g. Janko ne bi pristopil k izdelavi plaket, značk, medalj, skratka z vsem, s čimer lahko »graverska roka« društvom prihrani marsikateri strošek. Pri njem smo vedno dobrodošli, vedno si vzame čas in brezplačno, nesebično pomaga. Poleg tega je g. Janko aktiven član Prostovoljnega gasilskega društva Podnanos, Društva upokojencev Vipava in Polharskega društva Nanos – Podnanos.

Gospodu Janku Gnjidiču čestitamo, njegovi srčnosti pa dodajamo besede iz Knjige knjig:

*Če je razumnost tista, ki deluje,
kdo je bolj vešča izdelovalka bivajočih stvari kakor ona?
In če kdo ljubi pravičnost,
njena dela so kreposti,
saj ona uči razumnost, preudarnost,
pravičnost in srčnost,
ljudem pa v življenju nič bolj ne koristi kakor to.*

Mdr 8, 6-7

2. Občinsko priznanje – plaketa za leto 2010 se podeli gospe Vidi Bajec z Gradišča pri Vipavi

Ga. Vida je še posebej ustvarjalno stopila v družbeno življenje po letu 1990, ko je postala članica Društva upokojencev Ajdovščina-Vipava. Zaradi svoje inovativnosti, preprostosti in delavnosti je bila kasneje izvoljena za predsednico pododbora društva; izjemno aktivna pa tudi pri ustanavljanju Demokratične stranke upokojencev DeSUS občin Ajdovščina in Vipava. Njena priljubljenost med volivci jo je popeljala med občinske svetnike, svojo predanost delu in organizacijske sposobnosti pa je izkazala tudi kot pobudnica ustanovitve Društva kmečkih žena Zgornje Vipavske. Leta 1997 se je ga. Vida vključila v Univerzo za tretje življenjsko obdobje, ki se je kasneje registrirala v društvo Most. S svojimi idejami je nepogrešljiva pri organiziranju izletov, srečanj, predavanj, letovanj. Bila je pobudnica za ustanovitev samostojnega Društva upokojencev Vipava in v letu 2007 izvoljena za predsednico le-tega. V letošnjem letu je iz osebnih razlogov prosila za razrešitev s te funkcije.

Vsi, ki jo poznamo, vemo, da je življenje ni božalo, ni ji bilo poslano z rožami brez trnja, a vedno je znala pogumno reči: Grem naprej!

Draga Vida, vse smo opazili, zaznali Vaš pečat, ki ste ga in ga še puščate v naši občini in širše, zato Vam čestitamo in obenem želimo, da pomnite naslednje:

*Jaz sem kakor prekop, ki pelje iz reke,
kakor vodovod, ki je napeljan na vrt.
Rekel sem si: »Svoj vrt bom namakal,
svojo gredico zalil.«
In glej, moj prekop je postal reka
in moja reka je postala morje.*

Sirah 24, 30-31

3. Občinsko priznanje – plaketa za leto 2010 se podeli Kulturno-izobraževalnemu društvu Teodozij iz Vrhpolja

Društvo Teodozij je prostovoljno in nepridobitno društvo posameznikov, ki z ljubiteljskim delovanjem prispeva k bogatenju življenja in razvoja Vipavske doline ter širšega območja s kulturnimi, izobraževalnimi ter sorodnimi dejavnostmi. Obstaja že 12 let ter šteje skoraj 200 članov. Ogromno truda vlaga v promocijo območja občine Vipava in njeno razpoznavnost. Člani društva organizirajo razne poučne seminarje, kulturne večere, večere smeha, razne pohode in srečanja, nastope na sejnih in prireditvah, skrbijo za urejanje okolice v domačem kraju.

Gotovo ga ni med nami, ki bi ne slišal za znameniti spektakel »Bitka pri mrzli reki«, ki je potekal tako v lanskem kot tudi letošnjem letu, spektakel, ki je dobresedno povezal vas Vrhpolje med seboj, navdušil domačine in privabil ogromno več tisoč glavo množico gledalcev. Takega dogodka v teh krajih ne pomnimo že vrsto let. Društvu Teodozij iskreno čestitamo in mu kot popotnico za naprej povejmo:

*Če bom umolknil, bodo počakali,
če bom kaj rekel, bodo prisluhnilili,
če bom dalj časa govoril,
bodo deli roko na usta.
Po njej bom dosegel nesmrtnost
in zanamcem pustil večni spomin.
Vladal bom ljudstvom, narode si bom podvrgel.
Kruti vladarji se bodo ustrašili, ko bodo slišali zame,
med ljudmi se bom izkazal dobrega, v vojni pogumnega.
Ko se bom vračal domov, se bom oddahnil pri njej,
saj njena družba ne povzroča tesnobe,
z njo živeti ni mučno,
marveč veselo in osrečujoče.*

Mdr 8, 12-16

4. Najvišje občinsko priznanje »PRIZNANJE OBČINE VIPAVA« za leto 2010 se podeli polkovniku Miranu Rožancu, poveljniku Centra za usposabljanje Vipava

Vprašajmo se: Se lahko borimo za mir?

Sledi odgovor: Ne, mir lahko damo; privzgojimo ga na način, da gojimo in ohranjamo prave vrednote.

Z usposabljanjem v Slovenski vojski se gradijo prave vrednote, kot so: spoštovanje, integriteta, osebni pogum, domoljubje, lojalnost, čast, moč volje, dolžnost in urejenost.

V Vipavi smo zato ponosni na Center za usposabljanje, kjer poteka vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznikov ter usposabljanje poveljstev enot in zavodov, kar je prednostna naloga Slovenske vojske v miru.

Poveljnik Centra je že vrsto let polkovnik Miran Rožanec, ki poleg vodenja centra vseskozi skrbi za ohranjanje vezi med Slovensko vojsko in lokalno skupnostjo. Tako poteka zgledno sodelovanje s Civilno zaščito občine Vipava, Center je namreč nudil neprecenljivo pomoč v obdobju decembrskih poplav v letu 2009 in ob orkanski burji v začetku letošnjega leta. Pomembno je sodelovanje v krvodajalskih akcijah; sožitje z območjem pa se krepi na način povezovanja pripadnikov vojske z društvami in ustanovami, opazna pa je udeležba pri organizaciji čistilnih akcij, skratka – da se čutiti moč sobivanja.

Zavedamo se, da je ravno od človeka odvisno, kako se posamezno inštitucijo vodi, kako se le-ta angažira, koliko »da od sebe«, bi lahko po domače rekli.

Polkovnik Miran Rožanec s svojim prizadevanjem in osebno noto potrjuje misel: »Vse velike stvari v življenju se zgodijo, ker nekdo naredi več kot bi moral.«

Polkovniku Miranu Rožancu dajemo zaslužen najvišje občinsko priznanje, iskrene čestitke ob tem pa naj spremlja misel:

*Blesteča in neugasljiva je modrost,
z lahkoto se da spoznati tistim, ki jo ljubijo,
najti tistim, ki jo iščejo;
vnaprej se da spoznati takim, ki po njej hrepenijo.
Kdor se bo k njej zgodaj odpravil, se ne bo utrudil,
ker bo odkril, da sedi pri njegovih vratih.
Če se kdo zanjo navduši, doseže popolno preudarnost,
kdor bo zaradi nje bedel, bo kmalu brez skrbi.
Kajti sama hodi okoli in išče take, ki so je vredni,
dobrohotno se jim prikaže na njihovih potih
in pri vsaki misli jim pride naproti.*

Mdr 6,12-16

*Po predlogih predlagateljev pripravila
Helena Kobal*

Hitra cesta preko Rebrnic je uglašena z naravo s pomočjo litopunkturnega kipa

Zaradi izrednega posega v naravno okolje ob izgradnji hitre ceste je župan Občine Vipava že pred samim začetkom fizične izgradnje hitre ceste naprosil g. Marka Pogačnika, akademskega kiparja, ki se ukvarja z zdravljenjem zemlje, da na osnovi svojega pristopa do občutljivih sil narave in

pokrajine pregleda bodočo traso hitre ceste, ki teče preko občine Vipava. Namen ogleda je bil, da se ugotovi, če kje na trasi ne pride do konflikta s silami oziroma inteligenco narave.

Gospod Pogačnik je že pred samo izgradnjo identificiral le eno tako mesto, in sicer v dolini med obema tuneloma nad zaselkom Hrašče pri Podnanosu. Ugotovil je, da ima tam narava nek svoj pomemben energijski in inteligenčni center, s pomočjo katerega prevaja življenjske sile in z njimi povezane informacije iz notranjosti masiva Nanosa v prostor Vipavske doline. Na mestu enega izmed predvidenih podpornih stebrov viadukta je ogrožen pretok naravnih sil, ker bo ožje območje precej razkopano in bo pri tem izgubilo del svoje identitete. Na navedenem kraju naj bi bil po za-
znajah g. Marka Pogačnika spomin tega, za naravo nadvse pomembnega kraja, prizadet.

Da človek s svojo tehniko ne bi izzival konfliktov z naravo, temveč prispeval k regeneraciji tega kraja, je na podlagi ogleda trase predlagal, da se po končani izgradnji hitre ceste na mestu pod tunelom nad Hraščami postavi litopunkturni kip, kot je navada pri umetniški metodi Marka Pogačnika, ko gre za ekološko-umetniške projekte.

Ko se je gradnja hitre ceste začela približevati koncu, je občina Vipava z namero o postavitvi litopunkturnega kipa seznanila DARS, ki je za postavitev kipa izdal načelno mnenje. Sam DARS se v zadevo ni vključeval.

Do postavitve je prišlo 15. 4. 2010 ob 11. uri. Kip je iz kamna (apnenec Lipica) deloma naravnih oblik z izklesanim kozmogramom (znamenjem) z naslednjimi merami 60 x 70 x 215 cm. Stoji 15 metrov stran od stebra viadukta in 5 metrov stran od potoka, ki teče med stebri in kipom. Kip stoji na naravnem stojišču, v okrog 70 cm globoki jami.

Upajmo, da bo postavljeni litopunkturni kip prispeval k svojemu namenu in da bodo zanamci lahko odkrivali modrost človeškega bitja v sobivanju z naravo.

*Jože Papež,
tajnik Občine Vipava*

Srečanje gozdarskih znanstvenikov sredi nanoških gozdov

Letos je na Bledu potekala konferenca delovnih skupin Mednarodne zveze gozdarskih raziskovalnih organizacij IUFRO (International Union of Forestry Research Organizations). To je nevladna organizacija, ki združuje več kot 15.000 znanstvenikov in strokovnjakov iz preko 110 držav vsega sveta in združuje blizu 700 različnih znanstvenih organizacij. Od slovenskih organizacij so v IUFRO včlanjene Biotehnična fakulteta, Gozdarski inštitut Slovenije in Zavod za gozdove Slovenije.

Konference na Bledu se je od 6. do 12. junija 2010 udeležilo več kot 100 znanstvenikov in strokovnjakov iz 27 držav. Tema posveta je bila gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v spreminjajočem se

svetu, na katerega vplivajo klimatske spremembe in drugi globalni dejavniki. V okviru konference in po njej so bile s pomočjo inštitucij, lastnikov gozdov in njihovih organizacij izvedene strokovne ekskurzije z namenom predstaviti razmere za gospodarjenje v slovenskih zasebnih gozdovih ter podrobneje spoznati našo državo Slovenijo. Finančno sta konferenco podprla Agencija za raziskovalno dejavnost in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v okviru projektnega dela »CRP Projekta Nove poti za razvoj pridobivanja in rabe lesa v zasebnih gozdovih.«

Člani skupnosti predstavljajo Agrarno skupnost Ravnik - Orlovše (foto Tine Premrl)

Nanos, ki spada v Tolminsko gozdno gospodarsko območje, ki sega od Mangarta do obrobja Krasa. Poleg celotnega tolminskega območja jim je bila predstavljena krajevna enota Zavoda za gozdove Ajdovščina s posebnim poudarkom na gozdovih na Nanosu. Krajevno enoto in območno enoto sta predstavila gozdarja Zavoda za gozdove Mitja Turk in Zoran Zavrtanik. Strokovnemu gozdarskemu pogledu na gozdove je sledilo srečanje s člani Agrarne skupnosti Ravnik - Orlovše. Vključitev agrarne skupnosti v strokovno ekskurzijo je bila za tuje gozdarske znanstvenike in strokovnjake še posebej zanimiva, saj predstavlja eno izmed interesantnih oblik povezovanja lastnikov pri gospodarjenju s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči. Takih oblik združevanja je v Sloveniji preko 350, najdemo pa jih pod različnimi imeni agrarne skupnosti, pašne skupnosti, skupine ... Zato se jim je zgodovina Agrarne skupnosti Ravnik - Orlovše, ki jim jo je predstavila spodaj podpisana, zdela še posebej zanimiva. Skupna lastnina površin te skupnosti je bila za goste posebna zanimiva oblika gospodarjenja z gozdovi v privatni lasti. Po kosilu na Turistični kmetiji Abram, kjer so gostje zastavili številna vprašanja tudi Alešu Bratovšu, gospodarju agrarne skupnosti, je sledil ogled spomenika nanoški bitki z zgodovinsko razlago tega težkega obdobja za Primorsko. Nato smo goste popeljali z avtobusom preko celega Nanosa skozi Podnanos v Vipavo in končali v domači vinski kleti, kjer smo nazdravili z našo napitnico Kol'kor kapljic, tol'ko let. Nanos je goste prevzel na vsakem koraku. Sedaj je v bujnem cvetju in intenzivni rasti. Zato so neumorno fotografirali vse, kar so videli. Dolina Vipavska, ki se nam je pokazala pred očmi nad Podnanosom v vsej njeni lepoti, je šoferja prisilila, da je ustavil avtobus in roke so kar same spet poiskale fotografske aparate.

Med znanstveniki je bil tudi gospod John Bliss iz ZDA, prof. za področje socioloških znanosti v gozdarstvu. Bila sem radovedna in sem mu postavila nekaj vprašanj. Njegove odgovore strnem v naslednje misli: »Ko sem izvedel, da bom šel v Slovenijo, o njej nisem vedel ničesar. Začel sem študirati njeno zgodovino in sedaj lahko povem, da ima ta narod obetavno prihodnost. Zelo sem presenečen nad tem, kako razdrobljeni so vaši gozdovi glede posesti, pri nas tega ne poznamo. Agrarna skupnost Ravnik - Orlovše je zelo zanimiva spod-

Gostje so si poleg Bleda na Gorenjskem ogledali zasebne gozdove v okolici Kranjske Gore ter Planico. V Zasavju so imeli priložnost videti pridobivanje oglja v oglarski kopi ter spoznati Društvo lastnikov gozdov Mirenske doline kot obliko združevanja zasebnih lastnikov gozdov. V petek, 11. 6. 2010, pa so obiskali Primorsko, natančneje

Udeleženci strokovne ekskurzije pri Turistični kmetiji Abram (foto Mirko Medved)

budna oblika za gospodarjenje z gozdovi. Tak primer gospodarjenja poznam le še iz Quebeca v Kanadi. Na splošno pa me skrbi, kako bodo mlade generacije znale gospodariti z gozdovi, kjer so strukture posesti podobne kot na Nanosu. V takih primerih morajo lastniki sodelovati skupaj pri vseh odločitvah gospodarjenja. Pri gospodarjenju z gozdovi je zelo malo ciljev, ki jih izvršuje lastnik sam. Vse odločitve, kot je varstvo pred požarom, boleznimi, škodljivci in podobno, so skupne odločitve in skupni cilji. Poleg tega, da skrbimo za gozdove in naravo sploh, moramo skrbeti tudi za ljudi. Vsi naravni viri morajo ostati tudi za bodoče generacije, zato je treba ljudi vzgajati, da bodo to skupaj tudi dosegli.

Sicer pa ima Slovenija lepo, čudovito naravo, gozdove, njive, vinograde, jezera in morje. Povsod pa je prisotna dolga zgodovina naroda. Tu mislim še na cerkve, kapelice, gradove, na bogato stavbno dediščino. To kaže na dolgo zgodovinsko obdobje z gospodarjenjem na tem prostoru, česar mi v ZDA nimamo in ne poznamo.«

Iz Vipave so se gostje z avtobusom zapeljali na Kras, kjer so jim v Štanjelu predstavili Sežansko gospodarsko območje, ki prekriva Kras, Istro in Brkine. V Komnu so si še ogledali borov nasad ter požarišče nad vasjo Škrbina. Primorsko ekskurzijo so zaključili z ogledom spomenika na Cirju ter videli ostanke I. svetovne vojne.

Sobota, 12. junija 2010, pa je bila namenjena Koroški. Gostje so si ogledali vetrolom na Črnicu, skladišče lesne biomase v Nazarjah podjetja Biomasa ter Gozdarski muzej.

Slovenija se je kot država, ki ima več kot tri četrtine zasebnih gozdov in 60 % gozdnosti, izkazala za izredno primerno državo gostiteljico takšnega posveta. Konferenca je bila za udeležence poučna, dala jim je nova spoznanja, ki jim bodo v pomoč pri razvoju gospodarstva z gozdovi na zasebni drobni posesti. Čeprav naša država ni velika, smo gostom z vsega sveta imeli kaj pokazati.

Magda Rodman in Tine Premrl

* * *

8. revija orgelskih oddelkov glasbenih in orglarskih šol Slovenije in zamejstva

V vipavski župnijski cerkvi sv. Štefana smo 21. aprila bili priče posebnemu glasbenemu dogodku. Takrat se je namreč odvijala 8. revija orgelskih oddelkov glasbenih in orglarskih šol Slovenije in zamejstva. Orgelsko revijo je organiziralo Slovensko orgelsko društvo, v sodelovanju z vipavsko župnijo ter Glasbeno šolo Vinka Vodopivca Ajdovščina.

Najprej nekaj besed o društvu. Slovensko orgelsko društvo (SOD) je bilo ustanovljeno v Velenju 17. februarja 2001 s ciljem ustvarjanja javne zavesti o zgodovinskem in kulturnem pomenu orgel kot glasbila, ki je del vseevropske kulture vse od srednjega veka do danes. SOD s tem namenom prireja cikle koncertov, strokovne seminarje, tečaje, predavanja, letne šole ... Društvo se trudi biti prisotno v medijih ter na ta način

približati orgle in orgelsko glasbo širši kulturni javnosti. Enkrat na leto se člani odpravimo na ogled zanimivih orgel v Sloveniji ali v bližnji tujini, vsako leto pa organiziramo tudi orgelski dan, v katerem je občni zbor SOD združen z orgelskim koncertom. Člani društva s skupnimi močmi in znanjem organiziramo dogodke, izmenjujemo mnenja ter med drugim skušamo urejati odnose med glasbeniki ter Cerkvijo, s katero so orgle v večini primerov tesno povezane. Primer takega lepega sodelovanja je bila tudi letošnja revija v Vipavi.

V orgelski reviji so sodelovali učenci in dijaki iz številnih slovenskih glasbenih in orglarskih šol, ki so prišli v spremstvu svojih mentorjev. Zaradi števila udeležencev je nastop vsakega posameznika

trajal le nekaj minut, vendar smo slišali veliko mladih orglavcev, ki jim je bila to dragocena izkušnja ter tudi priložnost za druženje in navezovanje medsebojnih stikov. Vsak izvajalec se je predstavil s skladbo, v katero je vložil veliko truda in znanja, ter s tem ponazarja vrhunski dosežek in napredek, ki ga je mladi glasbenik dosegel v toku šolskega leta. Treba je pohvaliti ter čestitati vsem mladim glasbenikom, ki so s svojim obvladanjem orgelske igre dokazali svojo ljubezen do glasbe ter so ustvarili prijetno in skoraj

slavnostno vzdušje v vipavski cerkvi. Pohvala gre vsekakor tudi njihovim mentorjem, orgelskim pedagogom, ki svoje znanje in glasbeno kulturo s trudom in ljubeznijo prenašajo na svoje učence. Revija, pravzaprav orgelski koncert z večjim številom nastopajočih, je bila zares kvaliteten kulturni dogodek, kakršnih si v Vipavi v prihodnosti želimo še več.

Pred samo revijo je potekalo predavanje oz. študijska skupina za orgelske pedagoge, ki jo je vodila predsednica SOD, ga. Ema Zapušek. Med tem časom so nastopajoči učenci in dijaki imeli čas za ogled Vipave s turističnim vodičem. Za nadvse poučno in prijetno vodenje po kulturnih in zgodovinskih znamenitostih stare Vipave se najlepše zahvaljujemo gospe Magdi Rodman.

O vipavski župnijski cerkvi je bilo že veliko povedano, zdaj pa je prilika, da povemo nekaj besed o tamkajšnjih orglah, na katerih so igrali udeleženci letošnje revije. Orgle so nove, dvomanealne, z mehansko trakturo, izdelal pa jih je g. Tomaž Močnik. Nadomestile so stare, dotrajane in žal večkrat predelane orgle sicer izvrstnega mojstra Franca Goršiča. Ta je bil eden od najboljših izdelovalcev orgel, kar smo jih v Sloveniji imeli v drugi polovici 19. stoletja. Ene izmed najboljših ohranjenih Goršičevih orgel še vedno stojijo in pojejo v romarski cerkvi Marije Tolažnice v Logu pri Vipavi. Ob tej priliki smo pa poslušali zvok novih Močnikovih orgel, ki še dodatno polepšajo ambient vipavske cerkve, ki je sicer prava zakladnica baročne umetnosti. Vipavske orgle imajo naslednjo dispozicijo (registre oz. glasove):

I. manual: GLAVNO PIŠČALJE

01. BURDON	16'
02. PRINCIPAL	8'
03. ODPRTA FLAVTA	8'
04. VIOLA DA GAMBA	8'
05. OKTAVA	4'
06. KONIČNA FLAVTA	4'
07. SUPEROKTAVA	2'
08. MIKSTURA V-VI	1 1/3'
09. KORNET C-e= I, od f= III	2 2/3'
* NAZARD (predpoteg iz korneta)	2 2/3'
10. TROBENTA	8'

II. manual: POZITIV v žaluzijah

11. PRINCIPAL	8'
12. POKRIT	8'
13. QUINTADENA	8'
14. VOCE UMANA (g0)	8'
15. OKTAVA	4'
16. CEVNA FLAVTA	4'
17. SALICIONAL	4'
18. NOČNI ROG	2'
19. LARIGOT	1 1/3'
20. MIKSTURA III	1'
21. SESQUIALTERA II	2 2/3'
* KVINTA (predpoteg iz sesquialtere)	2 2/3'
22. DULCIAN	8'

Pedal

23. PRINCIPALBAS	16'
24. KVINTBAS	10 2/3'
25. OKTAVBAS	8'
26. KORALBAS	4'
27. BOMBARDA	16'
* SUBBAS (transmisija)	16'
* ČELO (transmisija)	8'
* TROBENTA (transmisija)	8'

V imenu SOD se zahvaljujem vsem udeležencem 8. revije orgelskih oddelkov glasbenih in orglarskih šol Slovenije in zamejstva. Zahvaljujem se tudi vsem tistim, ki so s svojim obiskom dali podporo mladim glasbenikom, ki se skupaj s svojimi učitelji trudijo ohranjati visoko raven slovenske glasbene kulture. Pohvala gre tudi članom Slovenskega orgelskega društva, ki z ljubeznijo do orgel in orgelske glasbe skušajo ohranjati našo kulturno in narodno zavest.

Tomaž Gržeta

»Črni bratje« v Vipavi

Vipava je v maju že petič postala filmsko mesto. V njej se je lepo namestila celotna ekipa Otroškega in mladinskega programa Televizije Slovenija in začela snemati mladinski film in nadaljevanko »Črni bratje« po istoimenski povesti Franceta Bevka. Scenarij za film sta napravila pisateljev sin Marjan Bevk in Marko Bratuž. Režiser filma pa je Tugo Štiglic, ki je v Vipavi že večkrat snemal.

Pred Lanthierijevem dvorcem v Vipavi

Včasih so bili Bevkovi »Črni bratje« obvezno čtivo po šolah, danes pa mladi o tej resnični in za Primorsko zgodovino tragični povesti le malo vedo.

In kdo so bili »Črni bratje«? Tako se je imenovala tajna organizacija slovenskih dijakov na Primorskem, starih od 13 do 17 let, ki so se zavestno uprli fašističnemu terorju v naših krajih. Odkrili so jih, zasliševali in mučili. Najmlajši med njimi, Mirko Brezavšček, je bil tako mučen, da je umrl v materinem naročju in postal prva mlad-

oletna žrtev fašizma v Evropi. Upor proti fašizmu je »Črne brate« zaznamoval za vselej. Njihove življenjske zgodbe so se tragično končale. Odkrila in zapisala jih je Dr. Mira Cencič ter jih dodala k ponatisu Bevkove povesti.

Snemanje se je v Vipavi začelo 19. aprila 2010, končano pa je bilo konec maja. Ekipa je snemala še v Gorici v Italiji, v Ljubljani in Brdih. Na snemanju je sodelovalo 500 stativov z vse Primorske. Vloge »Črnih bratov« pa so zaigrali dijaki Škofijske gimnazije Vipava in Gimnazije Nova Gorica in Ajdovščina.

Posebno zanimivo je bilo snemanje v Gorici v Italiji v avtentičnem okolju sredi Gorice, kjer se je »zgodil slovenski film s

Na tržnici v Gorici

protifašistično vsebino». Režiser Tugo Štiglic je v Gorici povedal novinarjem, da so ljudje zelo lepo sprejeli filmsko ekipo, direktor RTV Slovenija Jože Možina pa je dodal, da je vesel, ker niso imeli težav s krajevnimi oblastmi. Znameniti Raštel se je vrnil v trideseta leta prejšnjega stoletja, kar zahvaljujoč arhitekturi in dobremu scenariju niti ni bilo tako težko. Domačini so snemanje filma z zanimanjem spremljali in celo izjavljali, da je to oživel staro Gorico.

Tudi medijsko je bilo snemanje filma dobro pokrito, saj so o njem pisali glavni slovenski in primorski mediji. Snemanje je potekalo od jutra do večera. Priprava statistik in igralcev s kostumi in masko je potekala v Vipavi v stavbi starega otroškega vrtca v Beblerjevi ulici, ki je bila kot nalašč na razpolago za tako dejavnost. Snemanje dolgo zamolčane zgodbe je bilo v Vipavi kar bogato, tako da bo njena podoba v filmu dostojno predstavljena z vso lepo arhitekturo, ki jo premore. Po do sedaj objavljenih podatkih naj bi znašali stroški snemanja en milijon evrov. Zgodba bo v obliki nadaljevanke na sporedu TV Slovenija predvidoma novembra, prihodnje leto pa bo mogoče videti še filmsko različico.

Lahko smo samo veseli, da bo žalostni del naše Primorske zgodovine za vedno ohranjen na malih zaslonih. Tako bodo po naših domovih lahko gledali še večjo in resnično zgodbo, kot je zgodba o Ani Frank, ki jo pozna ves svet in po kateri so že davno posneli film.

Magda Rodman

Budanjci izdali dve pesniški zbirki

V Budanjah so 11. aprila 2010 predstavili pesniški zbirki dveh domačinov, in sicer Ivana Krašna »Iz budanjskega srca« in Milke Curk »Svet iz malih stvari«. Pesnika Ivana Krašna naši bralci že poznajo. Nekaj njegovih pesmi smo objavili tudi v našem glasilu. Večer je vodila prof. Ivana Slamič. V kulturnem programu pa so sodelovali še člani obeh družin avtorjev pesniških zbirk, ki so pesmi tudi recitirali. Na odru so se v programu pridružili še domačini s pesmijo, harmoniko in kitaro. Najbolj prisrčni pa so bili vnuki obeh avtorjev, ki so ob koncu navdušili občinstvo s pesmijo Zakrivljeno palico v roki.

MR

Iz obeh pesniških izdaj predstavljamo po eno pesem: *Ivanovo »Zakaj bi odšel«* in *Milkino »Utrgan cvet«*.

Zakaj bi odšel

Kaj meni mari širni svet,
ki se v daljavi razprostira,
čebela pridna tudi med
v bližini le nabira.

Če pa čebela ne hiti
tja v daljne tuje kraje,
se tudi meni ne mudi,
ker sem doma najraje.

Pač marsikdo je že odšel
v daljno to tujino
in od srca je bil vesel,
da zopet vidi domovino.

Oj, domovina, ti edina,
na te težko pozabi vsak
in ti ne greš mu prej iz spomina,
da ga objame večni mrak.

Utrgan cvet

Drobne ptice so se zbrale
in zapele pesmico –
o pomladi in o sreči,
ki je nikdar več ne bo.

Prebudi se, ti mala cvetka!
Sonček nežno boža jo.
A prihrumela je nevihta,
cvet je padel na zemljo.

Veter daleč jo ponese,
kakor solza obleži.
Rosa pade, jo predrami,
a življenja videti več ni.

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

IZ ŠGV

No, pa smo, spet smo šolsko leto pripeljali do konca, včasih po ravni, nezahtevni poti, včasih po nekoliko ovinkasti, a naše vozilo je srečno prispelo na cilj.

Veliko se je zgodilo, preveč, da bi vse zapisali. Dijaki so bili tudi letos uspešni na različnih področjih, lotevali so se raznovrstnih stvari, in bili uspešni. Naši dijaki zmorejo, zmorejo biti mladi, navihani, radoživi, zmorejo opravljati vsakodnevne šolske obveznosti in se udeleževati tudi obšolsko.

Zato najprej nekaj najodmevnejših rezultatov tekmovanj na državni ravni v tem šolskem letu.

Že v jeseni so nas razveselili gorski kolesarji na državnem prvenstvu z dvema prvima mestoma Ane Križnič ter Tine Breclj, s tretjim mestom pa se lahko pohvalita Sindis Čufer in Klemen Pavalec, na področnem prvenstvu v atletiki je ekipa fantov dosegla 2. mesto, dekleta pa 3. mesto, na državnem tekmovanju v poznavanju sladkorne bolezni je bila z maksimalnim številom točk zlata Larisa Rutar, dijaki ŠGV pa so dosegli še eno zlato in eno srebrno priznanje, tudi državno tekmovanje iz italijanščine je prineslo zlato priznanje in tretje mesto Mojce Pušnar ter še dve srebrni priznanji, na bralnem tekmovanju iz italijanščine je ista dijakinja tudi zasedla tretje mesto, naši dijaki so odlični tudi v logiki, saj so prejeli kar štiri zlata priznanja ter pet srebrnih priznanj, med prejemniki bronastega je tudi Vipavka Klara Koradin, naši dijaki obvladajo tudi materinščino saj so na državnem tekmovanju za Cankarjevo priznanje osvojili zlato priznanje (Marjana Lapajne), dve srebrni in več bronastih (med njimi je tudi Vipavka Anja Ličen), na tekmovanju za Proteusovo nagrado iz znanja biologije se z drugim mestom in zlatim priznanjem lahko pohvali Teja Rosa, dijaki pa so osvojili še tri srebrna, tekmovanje za angleško bralno značko je prineslo dijakom ŠGV zlato priznanje Amedeje Pegan ter sedem srebrnih in še več bronastih priznanj, prav tako so dijaki osvojili tri srebrna na tekmovanju iz matematike, eno srebrno na tekmovanju iz fizike, na tekmovanju iz znanja kemije je zlato plaketo osvojil Žan Horvat, drugi dijaki pa osvojili več bronastih priznanj, proti koncu šolskega leta pa sta nas razveselili Kristi Hodak in Meta Kompara s prvim mestom v državi na tekmovanju raziskovalnih nalog iz novejšje slovenske zgodovine ter Luka Kobal s prvim mestom in zlatim priznanjem na srečanju mladih raziskovalcev z raziskovalno nalogo iz matematike.

Vsem čestitke!

No tudi naši profesorji so imeli svoj dan na tradicionalnem malo nogometnem srečanju vipavskih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Letos so prednjačili fantje iz učnega centra slovenske vojske, sledili so jim fantje iz OŠ Draga Bajca, pa naši domačini ter fantje iz CIRUS-a.

Pa se sliš

9. april 2010 je bil na ŠGV zelo poseben. Odvijal se je namreč dobrodelni koncert, ki smo ga v večini pripravili dijaki, seveda s pomočjo profesorjev. Eden izmed nastopajočih je bil tudi prav za to priložnost ustanovljen simfonični orkester, ki je enostavno zažigal. Ker sem imela to čast, da sem orkestru dirigirala, lahko rečem, da bi z njimi še mnogokrat sodelovala. In sedaj vam bom povedala zakaj.

Na vajah so bili zbrani, pridni in niso povzročali direndaja. No, da mi ne boste vsega verjeli, to ni čisto res, saj normalen dijak mora od časa do časa tudi kakšno ušpičiti. Sploh pa, če je orkester tako številčen in ga sestavljajo različni karakterji. V njem je zaigralo kar nekaj čez 30 dijakov in dijakinj, bivših in sedanjih, dolgonogih in kratkonogih, kratko lasih in dolgasih, kratkojezičnih pa tudi dolgojezičnih. Skratka zelo pisana zasedba.

Če sem slučajno kdaj razmišljala, da ne bom nikoli profesorica, lahko sedaj rade volje rečem, da to ne drži več. S tistimi dijaki, ki so naredili vaje zanimivejše, se od takrat zelo dobro razumem. Kakšen je recept, res ne bi vedela, vem pa, da mi je bilo z njimi zares lepo delati. Nekateri so me poimenovali profesorica ali celo mama, kar mi sicer ni bilo preveč všeč, vendar so s tem popestrili naše delo in pripomogli k temu, da sem pridobila še več izkušenj. Recimo, kako se obnašati do malo bolj živahnih najstnikov.

Vaje so potekale med poukom po eno ali dve šolski uri, in sicer dober mesec pred nastopom. Vadili smo štiri skladbe. Za eno izmed skladb je priredbo napisala bivša dijakinja ŠGV Neža Žgur, študentka kompozicije in dirigiranja na Akademiji za glasbo v Ljubljani, za ostale tri pa naša dijakinja Barbara Grahor. Pri dveh je z nami zapel in zaigral še band, ki je prišel na nekaj zadnjih vaj in katerega so sestavljali sedanji dijaki, en bivši dijak in celo domski vzgojitelj.

Na dan koncerta smo dopoldne vadili v telovadnici, kjer je *Pa se sliš* tudi potekal. Porabili smo kar veliko časa za postavitve tako stolov in stojal kot tudi mikrofонов. Ko smo končno končali s tonsko vajo, smo že komaj čakali, da pride večer in z njim čas koncerta. Nekaj minut pred začetkom smo dekleta zapolnila vsa ogledala v stranišču, kjer smo se še zadnjič prepričale, ali smo zakrile vse mozolje. Nato je še vsak natančno uglasil svoj inštrument. Potem je sledil kratek govor moje malenkosti, s katerim sem dijakom dala vedeti, da so najboljši in da gremo skupaj v to in da bo, kar pač bo. Čeprav bi v tistem trenutku verjetno bolj jaz potrebovala kakšno spodbudno brco kot pa oni, ampak ne bomo se spuščali v podrobnosti. Ne smem čisto vsega izdati, kar se je dogajalo v zaodruju.

In že smo bili na prizorišču. Telovadnica polna znanih obrazov, adrenalin pa povečan sto na uro. Prva skladba, Jenkinsov Palladio, je izzvenela odlično. Doživeli smo velik aplavz. To je bil dober znak. Nato so nastopali drugi dijaki, bivši dijaki, mešani zbor, deklški zbor in celo moški zbor, ki je bil, prav tako kot orkester, ustanovljen za ta koncert. Druga točka orkestra je bila skladba *Viva la vida*, skupine Coldplay, s katero je nastopil tudi band. S tem nastopom smo si priigrali še večji aplavz, saj je zvrst te skladbe povšeči mladim, ki so nas prišli poslušat. Naslednja je bila *Hymn to freedom*. Pri tej je bil orkester spremljava mešanega zbora, in sicer pod taktirko ge. Loredane. Kot zadnja točka orkestra in tudi koncerta je bila skladba *Čas slovenske* skupine Dan D. Tukaj je publika čisto »ponorela«. In to nam je bilo všeč. Vsi so stali na nogah, peli, žvižgali, ploskali v ritmu glasbe. To je bil tisti »what a feeling«. Čeprav je bil koncert dolg skoraj dve uri, se verjetno

nihče ni dolgočasil, saj smo morali zadnjo skladbo ponoviti. Po koncu koncerta smo se zbrali v jedilnici, kjer smo imeli pogostitev, kjer smo poklepetali in si čestitali z drugimi nastopajočimi ter se zahvalili našima »ta glavnima šeficama«, prof. Emiliji in prof. Bojani, brez katerih bi koncert težko uspel.

To je bil res dogodek, zaradi katerega absolutno ne obžalujem, da sem se vpisala na Škofijsko.

Meta Praček

Na naši šoli je 10. 4. 2010 potekal projektni dan na temo totalitarizmi v 20. stoletju. Idejni vodji in pobudnika sta bila prof. Martina Podbersič Smrdel, profesorica sociologije in prof. Jernej Vidmar, profesor zgodovine.

Po uvodni prireditvi in pogovoru z gosti, ki ga je vodila Tatjana Božič - z akademskim slikarjem, g. Marjanom Tršarjem, z dvema žrtvama fašističnega/nacističnega nasilja, gospo Sonjo Amf in gospo Tončko Kodermac ter z dvema raziskovalnima novinarjema, go. Loredano Gec in g. Jožetom Možino - so se dijaki po vnaprej določenih skupinah odpravili v učilnice, kjer so obravnavali točno določeno temo v povezavi s totalitarizmi.

Zaključek projektnega dne pa smo pripravili skupaj z dijaki 2. b, ki so odigrali glavno vlogo "razreda" v uprizorjenih odlomkih iz romana Val, in z Gabrijelom Kavčičem, ki je sprejel vlogo profesorja zgodovine. Komentar dijakinje kaže, da je bil tak razplet razmišljanja o totalitarizmi in podoživljanja grozot 20. stoletja več kot primeren, saj gre za šolsko situacijo, ki se nehoti izrodi v uničujoče gibanje, katerega vodja bi bil lahko - prav ponosno - katerikoli diktator: "Zelo mi je bila všeč predstava Val, ki nam je pokazala, kako hitro se da ljudem oprati možgane in jih spremeniti v poslušne stroje."

Utrinek iz ene izmed delavnic:

Gonars

Pred mano je stal seznam. Okoli mene pa še vsaj 20 ljudi, ki so se hoteli napisati na zelena mesta. Toliko ponudbe, da človek ne ve, kaj bi izbral. Potem pa je sošolka rekla, da najbolje, da gremo v Gonars. Pritrdila sem ji in se napisala na pristo mesto.

Za Gonars sem slišala prvič. Nisem vedela, kje je, kaj je bilo tam in kako je povezano z našim projektnim dnevom. Vprašanje je letelo na našega najljubšega strica Googla, ki mi je povedal, da je to mesto v bližini Palmanove, kjer je bilo med drugo svetovno vojno ustanovljeno koncentracijsko taborišče. Zelo neizčrpno.

Vse dobi čisto drugačno obliko, ko srečaš nekoga, ki je tam bil, ki je šel skozi vse muke tega taborišča. Z nami je namreč Gonars obiskal slikar g. Marjan Tršar, ki je bil med drugo svetovno vojno zaprt v gonarskem taborišču. Najprej smo si ogledali njegove umetnine, na katerih je upodobil veliko prizorov iz taborišča, nato pa smo se odpravili v Gonars.

Od taborišča ni ostalo nič, le še kostnica s posmrtnimi ostanki ljudi, ki so tam umrli, spominska plošča in informacijska tabla pričajo o zločinih, ki so se tam dogajali. G. Tršar je bil v Gonarsu prvič od svoje vrnitve in zanimivo je bilo poslušati spomine nekoga, ki je ta kraj že videl v čisto drugačni podobi. Na kratko nam je povedal, kakšno je bilo taborišče in kako so tam živeli, koliko so jedli (zajemalko mineštre, ki je bila bolj voda in 8 dag kruha), pa tudi kakšno anekdoto. Veliko

pa je tudi poudarjal, kako nesebično so delili hrano, ki so jim jo poslali v paketih. Domov sem se vrnila polna lepih vtisov in z upanjem, da se kaj takega ne bo nikoli več zgodilo.

Ana Tomažič

V marcu (23. 3.) smo šli na enodnevne ekskurzije, "fazane" izobrazimo o zamejcih v Benečiji, drugi letniki gredo v slovensko Istro (pa ne namakati nog v slovensko morje, ampak v notranjost Istre, ki je marsikdo ne pozna), tretji pa raziskujejo globine velenjskega rudnika.

V aprilu smo imeli obiske ...

1. b : 1. b

NEODLOČENO

»Prijateljstvo se krepi z obiski, še posebej z redkimi.«

Naj vam že takoj na začetku povem, da se v naslov mojega članka nikakor ni priplazil tiskarski škrat. Prav vidite.

V petek, 16. aprila, so naše dijake iz 1. b letnika obiskali dijaki iz mariborske Škofijske gimnazije Antona Martina Slomška. Tudi oni obiskujejo 1. b in od tod ideja za naslov članka.

V popoldanskem času so se odvijale različne delavnice. Kot koordinatorka novinarske delavnice sem še s petimi dijaki raziskovala, fotografirala in nadobudno spremljala, kaj počnejo ostali.

V folklorni skupini so dijaki spoznali narodno nošo in tipične folklorne ples. Meni osebno se je zdelo zanimivo dejstvo, da so ljudje narodno nošo nosili, ko so šli v trgovino, ker je bil to znak bogastva. Verjemite, res je bilo zanimivo v tej delavnici, saj smo lahko poskusili tudi plesati.

Likovne navdušenke so ustvarjale panjske končnice. Dobro jim je šlo od rok. Motivi so bili zelo različni – od rožic, metuljkov, mavric pa vse do travnikov in še kaj bi se našlo. Pa še žive barve, ki so jih uporabljale, so dale končnicam piko na i.

Udeleženci filmske delavnice so si ogledali film z naslovom Val, ki ga najverjetneje poznate že s Projektnega dne, saj je bil omenjen v "predstavi", ki so jo odigrali dijaki 2. b. Dijaki so povedali, da je bilo vzdušje zelo zanimivo.

Kuharji so lahko ustvarjali v kuhinji dijaškega doma naše šole. Baje so pripravljali štruklje.

Mmm ... vredno bi jih bilo poskusiti.

Zadnja delavnica pa je bil obisk Vipavskega križa. Saj veste – ena izmed znamenitosti Vipavske doline, ki si jo je vredno ogledati. Dijaki te skupine so obiskali samostan in tamkajšnjo knjižnico.

Najverjetneje veste, da se primorsko-štajerska naveza velikokrat zelo dobro obnese. Tudi tokrat se je.

Prepričana sem, da so si mariborski dijaki ta dan dobro zapomnili in se marsikaj naučili. Sama pa sem domov odhitela s še eno super izkušnjo, ki bi jo bilo še kdaj vredno ponoviti.

Erika Bolčina

... tik pred počitnicami pa so izpeljali maturantje tudi maturantski ples, v Ljubljani, na Gospodarskem razstavišču. In odplesali ter odpeli so svojo pot v širni svet.

V maju in juniju se je zgodilo marsikaj.

Iz Grenobla, mesta, ki je pobrateno z Vipavo, nas je v sklopu njihovega večdnnevnega obiska v naših krajih, 4. maja obiskalo 17 dijakov srednje poklicne šole in tri profesorice. Ogledali so si šolo, sodelovali pri

urah angleščine ter se z našimi dijaki športno udeleževali.

Pevski zbori ŠGV(mešani, dekliški in fantovski) so izvedli letni koncert; udeležili smo se tudi festivala prostovoljstva v Ljubljani, v juniju pa je potekalo zaključno srečanje akcije *Postani moj prijatelj*.

Zažgali smo cvek, no, so ga, "četrtički", 21. 5., ko so se zadnjič poslovili od nadležne številke, ki jih ne bo več nadlegovala; ključ in skrbi so

simbolično predali tretjeletnikom.

Na dan medgeneracijske solidarnosti, 28. 5., smo obiskali Dom starejših Pristan, fantovski zbor je zapel nekaj pesmi ob spremljavi harmonike, nato so naši dijaki v prijetnem vzdušju še pokramljali z varovanci doma.

vse ceste, v večni Rim; tretje letnike pa je Martin Krpan (ob pomoči, tokrat prvič, g. Bogomirja Trošta) vodil na Dunaj.

S prvoletniki smo obiskali tudi Vipavski Križ (16. 6.), da bi pristno, v sklopu ideje o avtentičnem pouku, začutili, kje je ustvarjal in pridigal naš veliki pridigar in prvi pripovednik Janez Svetokriški. In da ne bi zapustili Vipave, ne da bi ta kraj doživeli. Podobno velja za Podnanos, za Šembid, za rojstni kraj slovenske himne. Tja smo odpeljali drugoletnike (17. 6. 2010), ki so osvojili Prešernov čas, tokrat pa so dodali piko na i z obiskom čudovitega kraja v katerem je ustvarjal Stanko Premrl.

Zaključna prireditev - 24. 6. 2010

Uvodni pozdrav s trobentami je napovedal začetek slavnostnega zaključka šolskega leta. Po rektorjevem govoru, po sprehodu povezovalcev programa skozi preteklo šolsko leto - skozi dogodke in uspehe naših dijakov - in seveda po praktični predstavitvi glasbene ustvarjalnosti našega mladeža, ki je prijetno prekinjal besedenje, je sledila podelitev zlatih priznanj za najuspešnejše dijake naše šole. Podelila sta jih g. ravnatelj in g. škof. Zaključil je, že tradicionalno, g. ravnatelj z govorom ob slovenskem državnem prazniku.

Zbrala in uredila Irena Krapš Vodopivec, fotografije Nadja Pregelj.

Bliža se konec šolskega leta

Vsako leto znova se nam dozdeva, da minevajo ure in šolski dnevi hitreje kot v jesenskem in zimskem času. Nekaj k temu občutku pripomorejo pomladanska razigranost, toplota, sončni žarki. Pomembne pa so številne dejavnosti, ki jih je treba pred počitnicami še opraviti.

Po zimskih počitnicah se je marec kar vlekel in vlekel. Za uvod so naši odigrali nekaj košarkarskih tekem. Trudili so se, a večji in močnejši nasprotniki so bili uspešnejši. Pa smo ob uspehu naših deklet v nogometu – 3. mesto v državi – dokazali, da znamo igrati različne športne igre.

Mladinski in otroški pevski zbor sta zapela pred strogo ocenjevalno komisijo na državnem tekmovanju v Zagorju ob Savi. Le kaj bo s petjem v Sloveniji, saj tekmuje vsako leto manj zborov. Osnovnošolskih je le za vzorec. Tudi devetletka z obsežnim predmetnikom in "dolгим" urnikom ne daje dobrih pogojev za tovrstno kulturno vzgojo. Učenci ne prihajajo redno na vaje, včasih imajo zborovodje vaje bolj solističnega značaja in občudujem njihovo vztrajnost nagovarjanja mladih pevk, naj le pridejo po pouku, da bodo skupaj zapele. Po nastopih pa jim od navdušenja zasvetijo iskrice v očeh in si želijo še dobro peti – a navdušenje je premalo za vztrajnost. No, v naši šoli je bilo s pevci drugače – devetošolci so pridno obiskovali vaje "mladega" deškega pevskega zbora in nas z nastopi prijetno presenetili.

Mladi matematiki so tekmovali v šoli sredi marca. Tudi področno tekmovanje so letos organizirale naše učiteljice.

Sredi aprila smo sodelovali v akciji Očistimo Slovenijo. Živimo v lepem okolju, pa se tega premalo zavedamo. Samo enodnevna akcija za ohranjanje čistega in zdravega okolja je dobrodošla, a premalo za trajnostni razvoj. Žal se v zadnjem času zahteve projekta EKO šole oddaljujejo od dejavne skrbi za zdravo okolje. Zato so pomembni ljudje; nekateri starši prvošolcev so se nam pridružili in nam pomagali pri čiščenju igrišča ob šoli. Tako se učenci po pouku lahko sprostijo tudi izven učilnic. Otroci in mladostniki zelo potrebujejo gibanje na svežem zraku, urejenega igrišča v bližini šole pa (še) ni.

Nekaj smo poskusili nadoknaditi s področnim plesnim festivalom, ki smo ga ob pomoči plesnega studia ADC pripravili v naši telovadnici. Ker je bila prireditev zelo lepa, smo podobno organizirali tudi za skupine mlajših učenek in učencev.

Čeprav se sliši "Hokus-pokus" kar čarovniško, je to pravi festival znanosti. Učenci ob poizkusih spoznavajo zakonitosti naravoslovja. Navdušenje Vipavcev in Vrhopoljcev, ki so sodelovali na tem festivalu v Ljubljani, je bilo veliko.

Skupine iz osmega in devetega razreda so sodelovali v mednarodnem projektu RUBIRES. Zmagovalne ekipa treh naših učencev je za nagrado sodelovala na zaključnem študijskem obisku ekip iz različnih evropskih držav v Straubingu v Nemčiji.

V deževnem maju smo ob dnevu Evrope predstavili Poljsko in Estonijo v projektu Evropska vas.

Dež je udeležence EX-tempora prelevil v umetnike "in-tempore". Lepote Vipave so ob pomoči digitalne tehnike uspešno upodobili na platnih in risalnih listih in jih razstavili v šolski galeriji.

V začetku maja so šestošolci in devetošolci pisali nacionalno preverjanje znanja iz matematike, slovenščine, zgodovine in tujega jezika. Rezultati devetošolcev so nad slovenskim povprečjem, za šestošolce pa še ne vemo. Ker je bilo področno atletsko prvenstvo že sredi maja, je zmanjkalo časa, vneme in prostora za šolsko tekmovanje. Pa so bili naši učenci še vedno uspešni, saj so dosegli nekaj odličnih rezultatov v tekih, suvanju krogle, skoku v višino in metu vorteksa.

Zadnje dni maja in prve v juniju so bili učenci na kulturnih, naravoslovnih in športnih dneh.

Državno prvenstvo mladih modelarjev naj bi bilo v Divači, vendar se je vse skupaj odvijalo v Vipavski dolini. Le malo dni nam je bilo na voljo, da se pripravimo na ta dogodek. Ob pomoči ZOTKS, naših kuharic in učiteljev se je dvesto štirideset mladih iz vse Slovenije pri nas dobro počutilo.

Ko se je vreme otoplilo in ustalilo, so šli osmošolci na težko pričakovana športno-naravoslovna dneva na Nanos. Opazovali so pokrajino, rastline, živali, zvezde, likovno ustvarjali, se orientirali;

pravo doživetje je bilo – sicer kratkotrajno – spanje pod šotorom in v planinski koči.

Vrnili so se navdušeni in prepričani, da bi to še večkrat ponovili. Tudi učitelji in sodelavci, ki so jih oba dneva spremljali in učili, so bili z uspešno opravljenim delom zadovoljni.

Maja nas je po svoje zaposlil še epilog zgodbe s šolskim skladom. Res smo s tem načinom dela želeli in delali v dobro vseh otrok in jim želeli omogočiti različne dejavnosti. Poslanstvo šole je vzgoja in izobraževanje vseh otrok in učitelji smo zaradi učencev šole na drugem mestu. Skoraj devetdeset odstotkov staršev to razumno podpira. Hvala. Skupno in z vašo pomočjo si bomo prizadevali, da bodo otroci rasli, napredovali, se učili živeti s sabo, v družbi in prispevali k ohranjanju okolja, vrednot in domačih krajev.

Še predaja ključa, sežig svečka, slovesna valeta in čisto malo pouka – in že so tu POČITNICEEEEEEE!!!!!!!

*Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica*

Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz

V šolskem letu 2009/10 je potekal 4. cikel Slovenskega knjižnično-muzejskega MEGA kviza, ki se je zaključil 31. marca 2010.

Sestavljalo ga je pet sklopov o znamenitih Slovencih:

- Baronu Juriju Vegi – matematiku in topniškem častniku,
- Franu Erjavcu – naravoslovcu in pisatelju,
- Valentinu Vodniku – prvem pomembnejšem slovenskem pesniku in narodnem preroditelju,
- Almi M. Karlin – slovenski popotnici in pisateljici,
- Giuseppeju Tartiniju – violinistu in skladatelju.

Na naši šoli je kviz reševalo 69 učencev. Na vprašanja o Juriju Vegi so odgovarjali učenci pod mentorstvom Bože Pangerc in Mojce Pev, o Valentinu Vodniku in Franu Erjavcu pa pod vodstvom Andreje Premrl in Livije Lango. V Lavričevi knjižnici je reševalo kviz s knjižničarko Martino Zalar 27 učencev naše šole.

Kviz je bil zamišljen tudi kot potepanje po slovenskih muzejih, spominskih hišah in galerijah, na katerem so učenci zbirali žige teh ustanov.

Zaključna prireditev je potekala v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini 20. aprila 2010. Skriti gost je bil Sandi Škvarč, športni novinar, pilot ... Nas je tokrat obiskala sreča, saj je žreb izbral kar 13 učencev naše šole.

Knjižne nagrade prejmejo:

Tanja Mugerli, 5. a
Beti Uršič, 6. b
Patrik Lozar, 6. c
Jurgen Tamasia, 7. a
Katja Lavrenčič, 7. b
Ema Kobal, 8. a
Gašper Fajdiga, 9. a
Matjaž Malik, 9. a
Rok Štefin, 9. a
Eva Krapež, 9. c
Urban Mikuš, 9. c

Grafiki Lične hiše pa dobijo:

Marija Krečič, 6. a
Nika Papež, 6. c

Poročilo pripravila Livija Lango

Aktivnosti v okviru projekta Pomladni dan 2010

Projekt Pomladni dan so na naši šoli zaznamovale številne aktivnosti, dogodki in dejavnosti, ki smo jih izvajali celo šolsko leto.

Začeli smo z glasbo, prisluhnili smo koncertu srednjeveške glasbe, ki so ga izvedle mlade glasbene skupine Semibrevis s Poljske; prisluhnili smo mladim pevkam in pevcem, posebej pa smo bili veseli fantovskega pevskega zbora, ki so ga sestavljali učenci devetih razredov.

Pri izbirnem predmetu računalništva smo veliko časa in energije vložili v spoznavanje nevarnosti, ki smo ji vsakodnevno izpostavljeni – to je uporaba interneta, socialnih omrežij, mobilnih telefonov.

Obiskali so nas znanci iz naše okolice:

- obiskal nas je nekdanji gojenec Dijaškega doma v Vipavi g. Andrej Curk; (učenci so pod vodstvom učiteljice Ane Kobal pripravili raziskovalno nalogo na temo: Humanitarna dejavnost v mojem kraju);
- člani PD Vipava so nam predstavili osnove športnega plezanja;
- v sredini junija nam je g. Anton Sušl, čebelar in domačin, ki že vrsto let skrbi za veliko število čebeljih družin, predstavil delo čebelarja;
- pri izvajanju šolskega projekta Nanoška planota (vodja Marija Mauri Koradin) smo sodelovali z Lovsko družino Nanos, Gorsko reševalno službo in PD Vipava.

Aktivni so bili tudi učenci:

- učenci tretjega razreda so pod mentorstvom razredničark Lee Kobal in Tanje Tomažič pripravili gledališko predstavo Pekarna Mišmaš;
- učenci četrtega razreda so v sodelovanju z Ireno Kodele Krašna, razredničarko Damjano Černigoj in pripravnico Andrejo Vidrih pri tehniškem dnevu izdelovali gnezdilnice, ki so pticam v okolici naših domov ponudile primeren kotichek za njihov zarod;
- učenca Žan in Urša sta učencem tretjega razreda pripravila zanimive naravoslovne dogodivščine v okviru festivala Hokus-pokus;
- mladi umetniki Severno - primorske in Obalno-kraške regije so v avli naše šole razstavili zbirko likovnih del »Zakladi Vipave« skozi oči otrok.

Pri tehničnih dnevih smo spoznavali Poljsko in Estonijo, izdelovali papir, različne izdelke za ekosejem.

Pripravila Boža Pangerc

»Nam se smeji, saj to je pika na i«

Vipavski devetošolci so 15. junija letos narisali svojo piko na i osnovnošolskemu izobraževanju. S slovesno prireditvijo so se predstavili staršem in se poslovili od učiteljev.

Po lepo zaplesanih uvodnih plesih so jih nagovorili ravnateljica šole, predsednica sveta staršev in vipavski podžupan. Zaželeli so jim ljubezni, humanosti, srčnosti in poguma, da bodo sledili svojim ciljem in uresničevali svoje sanje. Spomnili so jih tudi na pošteno delo in odgovornost, ki sta temelj napredka in srečnega življenja. Na poti k odraslosti jih bodo spremljali in usmerjali starši, saj z valeto še niso napisali svoje zadnje starševske pike na i.

Učenci so dobili zaključna spričevala, zlate

bralne značke ter srebrna in zlata priznanja, ki so jih osvojili na različnih tekmovanjih. Najboljša športnica šole Vesna Kovač in najboljši športnik šole Rok Lavrenčič sta dobila plaketi. Knjižne nagrade je dobilo devet učencev, ki so vsa leta šolanja dosegali odlične učne rezultate: Monika Bajc, Barbara Batagelj, Tjaša Fajdiga, Elizabeta Koren, Tina Krapež, Rok Lavrenčič, Živa Lesar, Anja Torkar in Sara Trošt. Pohvalo šole so dobili Barbara Batagelj, Špela Fabčič, Tjaša Fajdiga, Nejc Furlan, Elizabeta Koren in Rok Lavrenčič, priznanje šole za uspešno večletno doseganje odličnih rezultatov na mnogih področjih pa sta prejeli Tina Krapež in Živa Lesar.

Slovesnost so obogatili učenci solisti z odličnimi glasbenimi in plesnimi točkami. Poslušalci so bili navdušeni tudi nad ubranim petjem mladinskega pevskega zbora. Tokrat je nastopil v treh različnih sestavih: kot mladinski zbor, deški zbor in mešani pevski zbor devetošolk in devetošolcev.

Po prijetnem druženju v šolski avli so mladostniki stopili na svoje nove poti. Naj varno hodijo po njih in zato jim vsi želimo: »Srečno na potovanju skozi življenje in čas!«

Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica

IZ CIRIUS-a

Pekli smo kruh

Kmetija PETROVI v Narinu pri Pivki že vrsto let nudi gostoljubje gojencem Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava, ki v okviru delovnih dni spoznavajo potek priprave kruha in seveda pri tem tudi z navdušenjem sodelujejo.

Vedno znova prijazen sprejem z domačim pecivom in toplim čajem, ki se je na mrzlo četrtkovo jutro še kako prilegel, je napovedoval, da je pred nami lepo delovno dopoldne.

V stari kmečki kuhinji, kjer je na ognjišču gorel ogenj, po prostoru, ki so ga razsvetljevale petrolejke, pa se je širil vonj po dimu, smo se preselili približno sto let nazaj v preteklost.

Gospodinja, oblečena tako, kot so bile oblečene gospodinje v takratnem času, nam je predstavila življenje in delo, ki se je odvijalo v enem samem prostoru: kuhinji. Medtem je gospodar pridno skrbel za ogenj na ognjišču in v krušni peči.

Ker je bilo ravno nekaj dni pred veliko nočjo, smo se odločili, da zamesimo malo boljši, praznični kruh. Še prej pa smo se opremili tako, kot se pri peki spodobi. Deklice z rdečimi predpasniki in ruticami, fantje pa z modrimi. Na glavi pa klobuk. Roke smo si umili, seveda po starem, v lavorju, in delo se je pričelo. Obvezne sestavine za kruh so se hitro spremenile v testo. Okorni prstki so gnetli, posipali moko, pa zopet gnetli. Zagnanosti ni manjkalo. Nasprotno, še preveč jo je bilo. Kajti moka ni bila samo na delovni površini, bila je tudi na njihovih obrazih. Marsikatero lice in nos

je bil pobeljen z njo. Opazovali smo, kako testo vzhaja in komaj čakali, da vsak splete svojo pletenko. Ob pomoči so pod dlanmi nastajali dolgi svaljki, iz katerih je vsak ob vodenju spletel svojo kito in jo premazal še z jajcem.

In kaj sedaj? »Še malo morajo zrasti,« je rekla gospodinja. Kmalu za tem je gospodar odprl vrata krušne peči in vanjo previdno naložil naše umetnije.

Ta čas, ko se je kruh pekel, pa smo izkoristili za predstavitev, kako poteka delo, kakšne pripomočke in orodja so potrebovali, da so pridobili iz zrnja moko. Gospodar nam je pokazal, kako s srpi požanjemo pšenico, povežemo v snope in s cepci pšenico omlatimo, da dobimo zrnje. Tudi neka-teri naši otroci so bili prav spretni in navdušeni nad delom s cepci. Sledilo je ločevanje plev od zrnja in končno mletje med mlinskima kamnoma. Kako veliko dela za peščico moke! Fantje bi pri tem delu kar ostali. Tako so bili navdušeni. Toda vonj po pravkar pečenem kruhu je napovedoval, da se naše druženje zaključuje. Ponosni vsak na svoj izdelek smo se poslovili. Naslednji dan so otroci pletenke odnesli domov, v soboto pa tudi k blagoslovu.

Žareče oči, veselje in zadovoljstvo so bili velik dokaz, da so se naši otroci imeli lepo.

Ivica Petrič, spec. pedagoginja,

Čistili smo Vipavo in okolico

Zemlja že dolgo časa vsak večer zaspi utrujena. Utrujena zaradi smeti, ki ležijo na njej in v njej, utrujena zaradi umazanega zraka. Bolijo jo njena pljuča, boli jo srce, kjer njeni prebivalci z njo ravnamo tako grdo.

V želji, da bo čistejša, se je veliko Slovencev pridružilo projektu »Očistimo Slovenijo« in 17. april 2010 namenili njenemu čiščenju. Tudi v našem Centru smo se pridružili tej akciji.

Na predvečer sobote so naši učenci težko zaspali. Nestrpno so namreč pričakovali dan, o katerem smo se veliko pogovarjali. Dan, katerega namen smo izkoristili za pogovor o pomenu čistoče, pobiranju smeti ...

Zjutraj smo se zbudili polni pričakovanja. »Le koliko smeti bomo pobrali?« je bilo glavno vprašanje.

V avli našega Centra smo v roke vzeli različne vrečke za smeti, palice, s katerimi smo si olajšali pobiranje s tal, pozabili nismo niti na rokavice, vodo in kozarčke.

Veliko nas je bilo, kar 68 otrok in 48 spremljevalcev, zato smo si razdelili sprehajalne poti, ki jih bomo očistili.

Planinci so se odpravili proti strelišču. Ko so se vrnili, so nam povedali, da je za vse smeti, ki so jih videli, zmanjkalo vreč.

Skupine, ki so se odpravile v Podskalo, proti Vrhpolju in proti Zemonu niso imele veliko dela. Med potjo so se namreč srečevale z mnogimi, ki so se pridružili čistilni akciji. Prav vsi, ki smo jih srečali, pa so v rokah imeli vrečke – nekatere bolj, druge manj polne.

»Več« sreče z iskanjem smeti so imele skupine, ki so čistile na drugi strani glavne ceste – čistile so okoli Fame, Nove opreme, mlekarne ... Njim je zmanjkalo vreč. Dodatne vreče so jim posodili delavci mlekarne. Zaposleni Fame pa so jim podarili sokove, s katerimi so se okrepčali. Prazno embalažo so odložili v posebno vrečo.

Naši najmlajši so ostali kar na dvorišču našega Centra. In verjeli ali ne, nabrali so kar veliko smeti. Tudi park nasproti ni ostal brez čistilcev.

Razgretih lic smo se vrnil v Center, kjer nas je čakalo kosilo. Kmalu zatem so se pripeljali prvi Sončki, ki so naše učence odpeljali domu naproti. Resda je bi ta vikend za naše učence en dan krajši, nič jim pa ni bilo žal. Očistili so sprehajalne poti in v to vložili veliko truda.

Tatjana Čigon, prof. def.

Igre dobre volje – priložnost srečevanja mladih

Konec maja je Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (Cirius Vipava) prvič dobil organizacijo Iger dobre volje. Gre za tradicionalno, enkrat letno srečanje mladih s posebnimi potrebami, ki živijo in ustvarjajo v domovih oz. zavodih za osebe z več primanjkljaji. Cirius Vipava je tako organiziral igre med domovi v Sloveniji, udeležilo se jih je 7 ekip. Te so prihajale domov iz Ljubljane, Maribora, Ptuja, Slovenske Bistrice, Novega mesta, Celja in Vipave. Po pravilih iger je število sodelujočih omejeno na 9 tekmovalcev z 2 spremljevalcema. Tako se je iger udeležilo preko 60 tekmovalcev, vseh sodelujočih pa je bilo preko 100. Igre dobre volje ali domske igre so se odvijale v večnamenski športni dvorani Centra za us-

posabljanje slovenske vojske (SV). Pripadniki SV so nam pri organizaciji iger pomagali, odstopili pa so nam tudi športno dvorano. Po pozdravnem govoru ravnateljice, župana, svetovalca predsednika republike in predstavnika Ministrstva za obrambo ter poveljnika Centra za usposabljanje je sledila predstavitev sodelujočih ekip. Po kratkem sestanku vodij ekip pa je pričel športni del iger. Namen Iger dobre volje namreč ni tekmovalne narave, ampak gre za povezovanje mladih s posebnimi potrebami, ki prihajajo iz različnih koncev Slovenije. Zato je pomen iger predvsem v skupnem druženju, prijateljevanju in ne tekmovalstvu. Organizator je pripravil 5 nalog, ki so odražale

značilnosti in posebnosti Vipavske doline. Tako so se tekmovalci pomerili v obiranju češenj, trgatvi, premagovanju upora (burja), v znamenju vode oz. morja ter iskanju parov čevljev. Na koncu ni bilo poražencev, ampak sami zmagovalci. Med obilico smeha, zabave, druženja in plesa se je v poznih popoldanskih urah končalo srečanje mladih. Za konec pa je Cirius Vipava poskrbel še za turistični ogled kraja, za tiste, ki so si želeli ogledati Vipavo in njene lepote, ogled centra in njenih dejavnosti, možen pa je bil tudi voden ogled vo-

jnega muzeja Soške fronte. Pri organizaciji in izpeljavi Iger dobre volje so naši ustanovi pomagali tudi pripadniki SV in tudi zaradi njihovega sodelovanja so bile Igre uspešne v zadovoljstvo vseh nastopajočih. Da pa ne bi duh Iger dobre volje zamrl, je bil določen že nov organizator, naslednja organizacija Iger dobre volje bo v Novem mestu.

Nastop plesne skupine Vrtiljak v gledališču SNG

Ob 10. obletnici delovanja plesne skupine Vrtiljak iz Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (Cirius Vipava) se je ustanova odločila za širšo in javno predstavitev večletnega plesnega delovanja. Plesalci so svoj plesni večer doživeli 22. aprila v dvorani Slovenskega narod-

nega gledališča (SNG) v Novi Gorici. Plesno-gibalna predstava Rdeči čevljički ni vključevala samo plesalcev iz Cirus Vipava, ampak tudi številne uveljavljene plesalce iz Plesnega centra Terpsihora in M&N Dance Company.

Priprave plesne skupine Vrtiljak na osrednjo večerno prireditev so vključevale večmesečne priprave. Te so potekale v okviru individualnih ali skupinskih vaj ter skupnih plesnih nastopov med plesalci, najprej v ustanovi, nato v dvorani Škofijske gimnazije in čisto na koncu, tik pred nastopom, na pravem odru gledališča.

Skupina Vrtiljak je svoje ljubiteljsko delovanje na področju izraznega plesa pričela že pred več kot 10. leti, pod idejnim vodstvom mentorice Katje Bucik, ki se je tudi sama ukvarjala s profesionalnim

plesom. Svojo ljubezen do plesa je tako prenesla na učence in mladostnike našega centra, ki so se želeli preizkusiti in dokazati tudi na tem, zanje novem področju. V svoje delovanje mentorice plesne skupine je vključila svoje sodelavce z različnih področij. Da je ljubezen do glasbe in plesa nekaj univerzalnega, dokazujejo tudi soplesalci plesne skupine Vrtiljak, saj tako kot za učence, tudi zanje velja, da ni ovir, ki jih ne bi mogli preseči. Poleg mentorice, ki je logopedinja, v plesni skupini pleše tudi fizioterapevtka, defektologinja, računalničar, hišnik ... in da, še marsikoga bi lahko našteali.

Tako so plesalci, simbolično na profesionalnem odru gledališča, odplesali svojo zgodbo o redečih čevljičkih, ki so tisti pravi, plesni, in za prav vsake plesalčeve noge.

Plesna predstava je pokazala več kot samo prikaz priljubljenih plesnih oblik jiva, mamba, hip hopa, skupinskega plesa, plesne in tudi izrazne gibalne improvizacije, imitacije ..., pokazala je način, sredstvo in moč, kako lahko tudi osebe z več primanjkljaji, tudi s področja gibanja, svoje telo ob glasbi ponesejo daleč naprej, v prihodnost. Tudi s plesom na invalidskih vozičkih ali s skupinsko gibalno improvizacijo plesalci dokažejo svoja močna področja, kjer se dovršijo njihove ustvarjalne, plesne želje.

Plesna skupina Vrtiljak ni novinka na svojem področju, saj se redno pojavlja na različnih javnih prireditvah, ne samo v organizaciji matične ustanove, ampak sodeluje tudi z nastopi in prikazi plesa na različnih kongresih, društvenih nastopih in podobno. Nenazadnje, tuje ji niso tudi mednarodne izkušnje, saj je sodelovala v več plesnih projektih v Grčiji in na Portugalskem.

V teh desetih letih delovanja so se v plesni skupini Vrtiljak zamenjali in dopolnili številni učenci ter mladostniki. Vsaka vpisana generacija učencev je prinesla vsaj enega, tudi novega plesalca. Le jedro mentorjev - plesalcev ostaja domala isto in strnjeno skozi vsa ta leta.

Tudi za samo ustanovo je bil plesni projekt Rdeči čevljički pravi logistični, finančni in organizacijski zalogaj ter preizkus vztrajnosti. Ob pomoči številnih zaposlenih, ljudi iz bližnje ter daljne okolice in staršev nam je uspelo. Pri tem so nam pomagale tudi naslednje delovne organizacije: SNG iz Nove Gorice, Škofijska gimnazija iz Vipave, Mlinotest, Avto Batič d.o.o., Smučarski klub Nova Gorica, Agroind Vipava, Fama Vipava, Mesarija Prunk iz Lokev, Opoj sokovi iz Komende in Lions klub Zemono, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Plavanje kot oblika sproščanja in zabave

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (Cirus Vipava) je v maju organiziral že sedmo srečanje plavalcev Halliwicka. Vsakoletno srečanje poteka kot Dan plavanja in iger v vodi. Vipavski zavod tako pelje akcijo, ki povezuje mlade plavalce in njihove mentorje iz različnih vzgojno-izobraževalnih ali socialno-varstvenih ustanov. Vodilo za sodelovanje je le dobra volja ter

želja po plavanju. Gre za redno družabno in delno tudi športno-tekmovalno srečanje, kjer pa ni prvega, drugega ali tretjega mesta. Vsaka uvrstitev šteje, saj gre za tekmovalce, ki plavajo skozi vse leto po konceptu Halliwicka. V ospredju pa je vedno tudi skupina plavalcev in ne le posameznik. Posameznik v starostno primerni in stimulatívni skupini plavalcev lahko bolje in hitreje napreduje. Plavanje po konceptu Halliwick, ta je še posebej primeren za osebe z več primanjkljaji z različnih področji, izvajajo terapevti kot dopolnilno rehabilitacijsko dejavnost. Srečanje plavalcev v Vipavi je potekalo po uveljavljenem scenariju, ki se je pričel s kratkim pozdravom ter nagovorom ravnateljice, nadaljeval pa s predstavitvijo letošnjih ekip. Te so prihajale iz Kamnika, Celja in Črne na Koroškem ter Notranjskega društva za cerebralno paralizo. Sledil je kratek sestanek vodij ekip ter razdelitev tekmovalcev v dve skupini. Po enournem zabavnem in športnem delu v topli bazenski vodi je sledilo kosilo s podelitvijo priznanj in nagrad.

Organizator je tudi letos sestavil zanimiv program vaj, v katerih so se preizkusili in dokazali prav vsi sodelujoči. Vodne vaje ter naloge so vsebovale ključne elemente prilagajanja na vodo, plavanja, lebdjenja ter zahtevanih vodnih iger. Vsakoletno srečevanje mladih plavalcev in njihovih mentorjev je dokaz, da so takšne aktivnosti potrebne in primerne za osebe s posebnimi potrebami. Morda je naloga organizatorja tudi v tem, da koncept delovanja Halliwicka predstavi tudi širše, v obliki izobraževalnih ali delavniških oblik.

*dr. Erna Žgur,
ravnateljica*

IZ OTROŠKEGA VRTCA

Projekt Pasavček v vrtcu Vipava

V tem šolskem letu sta se dve naši skupini odločili, da sodelujeta v projektu Pasavček. Strokovni delavki sva se udeležili izobraževanja glede projekta, ki ga izvaja Republiški Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v sodelovanju z Ministrstvom za promet in z Direkcijo za ceste RS.

Na samem izobraževanju sva si pridobili veliko novih vedenj in znanj, in že tam so kapljale ideje, kako bi izvedli projekt v našem vrtcu. Letos smo namreč eden od 460 slovenskih vrtcev, ki sodelujejo v tem projektu.

Potreben je bil samo dober načrt in nekaj začetnih idej, potem pa je projekt stekel 15. 1. 2010.

Zaključili smo ga v ponedeljek, 15. 3. 2010 popoldan z zaključno prireditvijo in pestrimi delavnicami.

Vsebine prometne vzgoje smo izvajali na vseh področjih našega kurikula (gibanje, jezik, umetnost, narava, družba in matematika).

Zasledovali smo naslednje glavne cilje:

- Seznanjanje otrok in odraslih s projektom Pasavček.
- Seznanjanje otrok in odraslih s pomenom uporabe varnostnega pasu in otroškega varnostnega sedeža.
- Pravilna in dosledna uporaba varnostnih pasov.
- Pravilna in dosledna uporaba otroškega varnostnega sedeža.

Izvajali smo pestre dejavnosti (ustvarjali so na likovnem, glasbenem, plesnem področju), igrali smo se razne družabne igre, ki smo jih vzgojiteljice izdelale same in so nam pomagale utrjevati matematične pojme (številca, barve, zaporedje, orientacijo na ploskvi ...).

Sodelovanje med samim projektom je bilo zelo dobro izvedeno, saj so nam pomagali starši z odpadnim materialom za naše izdelke, raznimi drugimi pripomočki, sodelovali pa smo tudi s PP Ajdovščina. Policist g. Darko Krapež nas je obiskal v vrtcu in se z otroki pogovarjal o Pasavčku in prometni varnosti, sodeloval pa je tudi na našem roditeljskem sestanku, kjer je staršem predstavil Zakonske določbe o varnosti v cestnem prometu.

V februarju smo imeli cel teden možnost učenja pravilnega pripenjanja otrok v otroški varnostni sedež, demo sedeži pa so bili na voljo tudi staršem za ogled in praktično preizkušanje.

V projektu je sodelovalo 42 otrok, starih od 4 do 6 let, in štiri strokovne delavke, pri izvedbi zaključne prireditve pa so pomagale tudi sodelavke ostalih skupin, vodstvo in naš hišnik, zato menimo, da je celoten vrtec živel z našim projektom.

Zaključna prireditev je bila lepo obiskana, pričeli smo jo s krajšim nagovorom gospe ravnateljice Meri Uršič, sledil je nastop otrok iz vrtca ter učencev prvega razreda OŠ Draga Bajca Vipava, zaračali smo z maskoto Pasavčkom, nato so sledile še delavnice. Otroci in starši so imeli možnost ustvarjati v delavnicah, se igrati z razstavljenimi družabnimi igrami na temo Pasavčka, na parkirišču pa so bila za ogled na voljo vozila Policije in PGD Vipava. Obiskovalce je najbolj navdušil policijski motor in gasilske brizgalne. Nekajkrat so se oglasile tudi sirene in prižigale so se luči. V igralnici najmlajših so bili staršem in obiskovalcem na voljo študentje demonstratorji z demo sedeži, naletnimi tehnicami, reklamnim materialom in z dodatnimi informacijami glede pomena varnostnega pasu in pripenjanja sebe in otrok v avtomobilu prav na vsaki še tako kratki vožnji.

Veseli smo, da nam je celoten projekt in zaključna prireditev tako dobro uspela. Vsi smo se veliko novega in pomembnega naučili, se med seboj družili in verjamemo, da nikoli ne bomo pozabili na našega prijatelja Pasavčka, ki nas vedno spremlja v avtu.

Pasavček pravi: RED JE VEDNO PAS PRIPET.

*Magda, Alenka, Vesna, Tadeja,
vzgojiteljice vrtca Vipava*

Najstarejši otroci se poslavljajo iz vrtca

Šolsko leto se izteka. Vsak zaključek je po svoje lep, a tudi čustven, še posebno ko se zaveš, da ponovno odhajajo iz vrtca otroci, s katerimi si preživel celo šolsko leto in si se nanje navezal, kot da so tvoji. No, otroci so v veselem pričakovanju počitnic, sonca, morja in prav je tako.

Smiselno se mi zdi, da izpostavim nekatere vsebine, projekte in sodelovanja, ki so potekale čez celo šolsko leto v skupini ZVEZDICE. Dogodkov in srečanj v naši skupini pa tudi v celotnem vrtcu je bilo precej. Utrip skupine so gradili manjši, večji, pomembnejši, osrednji in stranski dogodki.

Omenila bi celoletno glasbeno dejavnost, ki je potekala ob sredah in jo je vodila ga. Vlasta Lokar Lavrenčič. Ta dejavnost je prisotna v našem vrtcu že drugo šolsko leto, otroci pridobivajo znanje iz glasbene motorike ter spomladi sodelujejo še v pevskem zboru. Nastopali smo na treh prireditvah, in sicer na reviji Naša pomlad, na prireditvi vseživljenjskega učenja ter na reviji otroških pevskih zborov v Braniku. Iz naše skupine je bilo v pevski zbor vključenih 13 otrok.

Nikakor ne smem mimo pomladnega projekta »Pozdrav pomladi« in sodelovanjem z Društvom upokojencev Vipava. To sodelovanje je bilo zelo prijetno, vsak dan so v našo skupino prihajali dedki, babice ali pa člani društva. Ustvarjali smo iz odpadnega materiala, otroci so z zanimanjem poslušali pripovedovanje starejših, skupaj smo kakšno zapeli. Ponosni smo na to sodelovanje in posluš s strani društva, da je do druženja prišlo. Pri tem koordiniranju ima veliko zaslug ga. Anuška Lavrenčič in z njeno pomočjo smo izpeljali skupno srečanje do zaključka, ki je potekal 26. marca v našem vrtcu. Otroci iz naše skupine so staršem, povabljenim in vsem malo starejšim pričarali bogat kulturni program in razstavo izdelkov celega tedna.

Na začetku šolskega leta sem si v plan dela zastavila sodelovanje in skupna srečanja z VDC, saj so naši najbližji sosede. Tudi to sodelovanje je s strani vodje centra ga. Marinke padlo na plodna tla in izvedli smo dve jesenski delavnici z glino v njihovem centru, v mesecu marcu smo jih povabili v naš vrtec, kjer smo jim priredili kratek program s plesom in pesmijo. V mesecu marcu pa nam

je Matej posredoval znanje, kako nastane grafika. In res so nastale čudovite grafike, ki so krasile pano pred našo skupino.

Med letom je prišlo tudi do sodelovanja z dvojezičnim vrtcem in šolo z avstrijske Koroške. Sodelovanje je letos potekalo bolj v izmenjavi slik med skupinama in preko elektronske pošte, z obiskom v mesecu maju pri njih na šoli in vrtcu smo se dogovorili, da v naslednjem šolskem

letu poglobimo naše sodelovanje tudi z obiski naših in njihovih otrok.

Naša skupina je drugič sodelovala v projektu Turistične zveze Slovenije. Lani smo spoznavali naš kraj Vipava, letos pa smo prijaviili projekt z naslovom »Kam vodijo poti iz vrtca?« Projekt je potekal v drugi polovici maja in spoznali smo nekatere poti, ki so otrokom poznane, obiskali smo nekatere otroke na njihovem domu in v okviru projekta izpeljali na soboto naravoslovni dan na Nanosu. Na Nanosu nam je svoje bogato znanje posredoval g. Edo Krašna, otroci so ga z zanimanjem poslušali in verjamem, da so si zapomnili marsikaj zanimivega iz sveta živali in narave. V okviru projekta smo se dogovorili z g. Mirom Perhacem, da pogledamo skozi teleskop v nebo. K sodelovanju smo povabili še g. Rutarja, starše in otroke. Žal nismo imeli sreče z jasnim večerom, zato so otroci skozi teleskop pogledali druge zanimivosti.

Na koncu naj omenim še sodelovanje z OŠ Vipava, učiteljico Marijo Papež in vzgojiteljico Lučano Leban. Izpeljali smo jesensko srečanje v vrtcu in junijsko srečanje na šoli. Otroci so bili zelo navdušeni nad igrico pekarna Miš Maš in pohvala otrokom tretjega razreda ter njihovi učiteljici Lei Kobal.

Čez celo leto smo skrbeli tudi za svoje zdravje, ga. Damjana Marc je s svojimi obiski poskrbela za preventivo otrokovih zob, ga. Alenka Naglost in Tamara Kofol pa, kako lahko otroci še drugače pridobivajo znanja za svoje zdravje.

Stalno smo sodelovali s knjižnico v Vipavi in ob začetku projekta Bralček Palček povabili v našo skupino knjižničarko Martino Zalar, ki s svojim pristopom otrokom vedno pričara pravljlično vzdušje.

Otroci so v juniju pokazali, kako so spretni pri vožnji s kolesom, na poligonu pred vrtcem so kolesarili, za njihovo varnost je poskrbel policist Dominik Panič, ki se je takoj odzval našemu povabilu.

Med letom je potekalo še veliko drugih dejavnosti. Menim, da smo v naši skupini čez celo leto iskali ustrezno ravnotežje med vodenimi in svobodnimi dejavnostmi.

Šolsko leto smo zaključili z družabnim piknikom, otroci so se v tekmovalnih igrah pomerili proti staršem. Na koncu so seveda zmagali otroci in bili nagrajeni z medaljo. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila še Nogometnemu klubu Vipava, da nam je odstopil njihove prostore in obe igrišči, ter našemu sponzorju ge. Larisi Štefančič, ki nam je sponzorirala majčke za vse otroke.

S pomočnico Nives sva se trudili, da sva ponujali pestrost dejavnosti, ustvarjalnost otrok in zanimivost vsebin.

Hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri izvedbi našega celoletnega programa. Staršem in otrokom iz skupine ZVEZDICE želim veselo in prijetno poletje.

Ingrid Šelj, vzgojiteljica

IZ DRUŠTEV

V dveh mesecih dve zlati priznanji Vipavskim tamburašem

V nedeljo, 11. 4. 2010, smo se mladinski orkester Vipavski tamburaši odpravil na 30. državno srečanje tamburaških in mandolinskih skupin v Ljubljani.

Dan smo najprej začeli s tonsko vajo, ki ji je sledilo kosilo. Po njem so bili seveda naši želodčki polni, zato smo se lahko lotili ogrevanja prstov in misli ter uglasovanja instrumentov. Pred začetkom tekmovanja so nas prišli pozdravit naši zvesti poslušalci, ki nas podpirajo in spodbujajo. Potem pa je prišla ura, ko smo se morali odpraviti na oder. Preden smo stopili pred občinstvo, smo prepletli naše roke in na ves zakričali: »Vipavski tamburaši!«

Prvo skladbo Ta potrkani ples smo zaigrali z lahkotnostjo in ljudsko preprostostjo. Poslušalce so

kar zadržali prsti, da bi skoraj z nami zaplesali. Naslednjo skladbo Hitro poplesavanje, praižvedbo, ki jo je samo za tekmovanje napisala naša dirigentka Neža Žgur, smo odigrali skupaj s solistko, flavtistko Jano Fajdiga. Ta je zablestela v vseh hitrih pasajah in poskočnih melodijah. Kot tretjo skladbo pa smo zaigrali Ognjemet Siniša Leopolda, ob kateri se je dokazal vsak instrument posebej. Tako so se izpršile bisernice in brači v mnogih šestnajstinkah, oba čeloviča s svojimi solističnimi vložki, čelo je z

nizkimi toni podpiral cel orkester, berdi in bugarija pa so držali hiter tempo od začetka do konca. Po zaključenem programu so se naši dirigentki tresle roke, vendar se nam je korajžno nasmehnila in tako smo z nasmehom odkorakali z odra, zadovoljni in polni pričakovanj.

Mednarodna strokovna žirija v sestavi Tomaž Habe, mag. Damir Zajc in Dražen Varga je našemu orkestru dodelila 96,30 točk in zlato priznanje s posebno pohvalo. Dosegli smo drugo mesto med tamburaškimi sestavi. Našemu uspehu smo nazdravili s šampanjcem, veselje in zadovoljstvo je bilo nepopisno in še kar traja!

Seveda pa smo morali hitro spet poprijeti za tamburice in potiti pot na vajah, saj nas je čakalo

Mednarodno tekmovanje tamburaških skupin v Osijeku, kamor smo se odpravili 15. maja. Tam se je v devetih dneh predstavilo preko trideset orkestrov iz Avstrije, Hrvaške, Srbije in Slovenije. Nastopilo je več kot 1400 tamburašev. Letošnji 32. festival hrvaške tamburaške glasbe je eden največjih do sedaj, kar samo potrjuje, da želi vedno več orkestrov sodelovati na tem tekmovanju. V Osijeku smo odigrali skladbo Neže Žgur Hitro pople-savanje, skladbo Siniša Leopolda Ognjemet, Svečano uverturo skladatelja Kamila Kolba

in slavonsko ljudsko Ruže i tamburin. Za osvojenih 96 točk smo prejeli zlato priznanje, na katerega smo zelo ponosni, saj je dokaz, da smo konkurenčni tudi zelo dobrim tujim tamburaškim orkestrom. Vendar KD Vipavski tamburaši tisti dan ni slavilo samo zatega priznanja mladinskega orkestra, ampak tudi bronasto priznanje njihove dirigentke Neže Žgur za skladbo Hitro pople-savanje. Vsako leto namreč podelijo zlato, srebrno in bronasto priznanje skladatelju za njegovo tamburaško skladbo. Celotno društvo je nanjo zelo ponosno, saj smo veseli, da imajo mlado in nadarjeno skladateljico in dirigentko, ki se že uveljavlja v glasbenih vodah. Za prejeto priznanje ji čestitamo in ji želimo čim več podobnih uspehov v glasbenih vodah.

Meta Žgur

Nasmejani Alina in Zanda iz dežele, ki poje

Medobčinsko društvo prijateljev mladine (MDPM) Ajdovščina je v sodelovanju z društvom Razmetano podstrešje podprlo amatersko slikarko Alino in odprlo razstavo, s katero se mlada Latvijka s svojimi likovnimi deli predstavlja kraju, kjer živi, Vipavi. Predlog in pobudo za razstavo je dala EVS prostovoljka Zanda Brikmane, prav tako Latvijka, ki v programu Evropske prostovoljne službe (EVS) deluje leto dni na MDPM-ju Ajdovščina. Zanda se je v Vipavi tudi sama predstavila teden dni po otvoritvi razstave na spoznavnem večeru EVS.

Ko smo se v društvu MDPM Ajdovščina pogovarjali in sestavljali program za teden vseživljenjskega učenja, je naša prostovoljka Zanda Brikmane iz Latvije predlagala, da bi v sklopu prireditev in aktivnosti organizirali razstavo in predstavili slikarska dela gospe Aline. Takoj smo bili za to.

V petek, 28. maja 2010, smo se člani in prostovoljci Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina ter ostali obiskovalci zbrali na prijetnem dogodku, s katerim smo

prispevali kamenček v mozaik prireditev Tedna vseživljenjskega učenja v letu 2010. V sodelovanju z društvom Razmetano podstrešje smo v stari šoli v Vipavi odprli razstavo 16 slikarskih del Aline Asberga Nabergoj, Latvijke, ki živi in dela v Vipavi. Zdelo se nam je prav in primerno, da se gospa Alina predstavi tudi v kraju, kjer živi. Razstavo je odprla ga. Ana Bizjak z društva MDPM Ajdovščina, ki je v uvodnem govoru pozdravila vse prisotne in predstavila umetniško pot Aline. Alina je rojena 2. avgusta 1980. leta v kraju Ogre v Latviji. Že od otroštva je risala in slikala. V Rigi je končala 'umetniško' osnovno šolo. Nato se je eno leto učila knjigovestva in knjižnega oblikovanja, zatem se je vpisala na srednjo šolo za likovno umetnost in oblikovanje, kjer je uspešno končala petletni program 'Oblikovanje oglasov in interierjev'. Eno leto je bila zaposlena

kot učiteljica slikanja na porcelan in usnje v centru občolskih dejavnosti v Rigi, nato pa je tri leta delala kot pedagoginja za likovno umetnost v Centru za usposabljanje Saule v Rigi. Od leta 2005 živi in dela v Sloveniji, v Vipavi, kjer si je ustvarila drugi dom. Imela je tudi že samostojno razstavo v Lični hiši v Ajdovščini. Alina je tudi prostovoljka pri našem društvu in, če ima čas, zelo rada vodi ustvarjalne delavnice za otroke.

V prostorih stare šole v Vipavi pa je naslednji petek, 4. junija 2010, zvečer potekal še en

zanimiv večer, spoznavni večer EVS (Evropske prostovoljne službe) skupaj z Zando Brikmane, prostovoljko iz Latvije. MDPM Ajdovščina je prvo in edino društvo prijateljev mladine v Sloveniji, ki izvaja Evropsko prostovoljno službo, v sklopu programa Mladi v akciji, ki ga financira Evropska komisija, koordinira pa nacionalna agencija Movit NA Mladina. Evropska prostovoljna služba omogoča mladim med 18. in 29. letom dodatno neformalno izobraževanje in zanimive izkušnje v mednarodnem okolju. 22-letna prostovoljka, po poklicu novinarka iz latvijskega Saulkrastija, kar v prevodu pomeni »obala sonca«, je v Ajdovščino prispela julija lani. Zanda v projektu »Prosti čas otrok in mladih v Ajdovščini« skuša mlade pritegniti k aktivnemu, ustvarjalnemu in zdravemu preživljanju prostega časa. Cilje in pomen samega programa je na spoznavnem večeru EVS obširneje predstavila predsednica društva Barbara Tomšič. Zanda je prikazala zanimivo predstavitev svoje države, na način primerjave s Slovenijo. Poleg izčrpnih podatkov o sami državi in njenih zanimivosti smo Latvijo spoznali tudi skozi tradicionalno glasbo, jezik in kulinariko, za katero je Zanda poskrbela na izvirin in zabaven način. Zanda s svojim projektom v naši dolinici zaključuje, domov namreč odhaja konec junija.

Zanda je v času bivanja v naši dolini imela številne predstavitve svoje dežele. Tiste, ki imajo radi mesta, vabi v njihovo glavno mesto Rigo, ki ji ne pravijo zaman biser Baltskega morja, za tiste pa, ki uživajo v naravi, je Latvija prava destinacija. Pravijo, da je Latvija kot nekakšen velik naravni park z veliko rekami, jezери, gozdovi, travniki in morji, edino, česar ni, so gore. Slogan »Zemlja, ki poje« izhaja iz preteklosti, ko so stari Latvijci za vsako stvar, ki so jo naredili v vsakodnevem življenju, imeli svojo pesem. Vedno so peli in še vedno pojejo. Vsekakor je vreden ogleda nacionalni pevski in plesni festival, kjer poje 20 00 ljudi. Od leta 2003 pa je ta latvijska značilnost pod zaščito UNESCO kot ena izmed kulturnih posebnosti.

Zanda je bila zelo vesela, ko je slišala, da v Vipavi živi Latvijka. Zelo rada se je srečevala z rojakinjo Alino, s katero sta lahko poklepetali v maternem jeziku. Alina je Zandi občasno pomagala tudi

pri njenem projektu v društvu. Tako sta v jeseni skupaj obiskali številne šole in predstavili svojo državo otrokom. Rojak, ki ga srečaš med bivanjem v tuji državi, je pogosto zelo dragocena oseba in v njunem primeru to prav gotovo velja. Druga drugi sta si v tem letu dajali občutek domačnosti.

Zanda in Alina sta s svojim delom obogatili program in aktivnosti našega društva, vnesli svežino in nam dali možnost, da smo podrobneje spoznali deželo Latvijo.

Jana Humar

Poročilo komisije za šport društva upokojencev Vipava za leto 2009

Aktivnosti športnikov članov društva upokojencev Vipava so se pričele že v januarju 2009, ko smo se zbrali na srečanju. Sprejeli smo program aktivnosti naše sekcije in pokramljali še o tem in onem. Obudili smo spomine na dobre rezultate, za slabe so bili krivi »sodniki«.

Marca meseca smo organizirali tradicionalni turnir v pikadu. Tekmovalo je 8 ekip. Naše društvo je zasedlo 2. mesto.

V maju smo se udeležili petomajskega turnirja v Ajdovščini. Ženska ekipa balinark je zasedla 4. mesto, moška pa 7. mesto. Vidmar Ignac je osvojil pokal v bližanju.

Osrednji del naše športne aktivnosti so vedno Športne igre primorskih upokojencev, ki jih je 30. maja organiziralo društvo upokojencev iz Ajdovščine. Tekmovalo je 19 društev v 7 panogah.

Vipavci smo dosegli naslednje uvrstitve:

- balnanje: ženske 10. mesto, moški 15. mesto,
- kegljanje: ženske ekipno 3. mesto, ženske posamezno 1. mesto (Sonja Marc), moški ekipno 2. mesto, posamezno 1. mesto (Bojan Turk),
- pikado: ženske ekipno 6. mesto, posamezno 3. mesto (Sonja Marc), moški ekipno 7. mesto,
- streljanje: 9. mesto, šah: 5. mesto, športni ribolov: 5. mesto,
- križanke: ekipno 1. mesto, posamezno 1. mesto (Marija Beltram),

Društvo kot ekipa je na igrah zasedlo 5. mesto, kar je lep uspeh.

Junija smo organizirali balinarski turnir v Vipavi. Tekmovalo je 12 ekip. Naše društvo so zastopali dve ekipi, ki sta zasedli 1. in 3. mesto. Pokal v bližanju je osvojila Sonja Marc. Turnirja v Vipavi sta se udeležili tudi dve ekipi balinark iz sosednje Italije, društvo MAX iz Štandreža in društvo iz Sovodenj.

V času od junija pa do oktobra smo se udeleževali raznih turnirjev v balinanju in pikadu. Na turnirju v Kanalu so naše balinarke v močni konkurenci zasedle 3. mesto.

Ženske športnice našega društva tekmujejo tudi v ligi Prijateljstva severne Primorske. Tekmuje 6 društev, Vipavke smo zasedle 2. mesto, kar je v primerjavi s preteklim letom, ko smo zasedale 4. mesto, lep uspeh.

Turnir v pikadu, 8. marec 2009

Najboljši športniki društva za leto 2009

Oktobra smo se udeležili turnirja v pikadu v Kobaridu in Kanalu. Naš moški del ekipe je bil odličen, ženske nekoliko manj. Ekipno so moški zasedli 1. mesto, posamezno pa Branko Ukmar 2. mesto, Ignac Vidmar pa 3. mesto.

Tudi v kartanju smo bili prisotni. Briškoljade v Solkanu se je udeležila moška ekipa. Ženske balinarke se udeležujemo tudi balinarskih turnirjev v zamejstvu v Štandrežu in Sovodnjah. Tako ohranjamo vezi med nami upokojenci, ne glede na ime države ali jezika.

Poleg naštetih tekmovalj lahko dvakrat tedensko igramo šah in pikado. V zimskih mesecih pa poskrbimo za telovadbo, ki jo vodi Anuška Lavrenčič.

Kegljači kegljajo v trim ligi v Postojni, v kateri tekmuje 8 ekip.

Prepričana sem, da smo naš program športne aktivnosti društva upokojencev Vipava v celoti izpolnili. Ob zaključku poročila pa bi rada še enkrat podala pobudo, da se v društvu prouči možnost podelitve naziva »najboljši športnik in športnica leta«. Kar nekaj naših članov in članic bi si naziv zaslužilo.

V letu 2010 računamo na še boljše rezultate.

Čestitamo!

Sonja Marc

* * *

IN MEMORIAM

Evstahij Paljk (1955-2010)

Glej, zemlja si je vzela, kar je njeno.

A kar ni njeno, nam ne more vzeti.

In to, kar je neskončno dragoceno, je večno

in nikdar ne more umreti.

(S. Makarovič)

Devetega junija 2010 je v 56. letu starosti umrl
načelnik Upravne enote Ajdovščina, nekdanji direktor Komunalno- stanovanjske družbe d.o.o. in
dolgoletni uslužbenec Upravne enote Ajdovščina
g. Evstahij Paljk.

Radi se ga bomo spominjali kot poštenega in iskrenega človeka z dobrohotnim nasmehom, ki je
bil s svojim znanjem in izkušnjami
vedno pripravljen pomagati in prisluhniti.

*V imenu Občine Vipava
župan, mag. Ivan Princes, dr. vet. med.*

Ob mednarodnem dnevu knjig za otroke

Knjiga je še vedno vir domišljije, navdiha, osrečujočih in zastrašujočih pogledov najmlajših ... Tu mislim predvsem na slikanice, ki so most med otroškostjo v najzlahtnejšem pomenu te besede in včasih kruto resničnostjo.

Vsak dan se srečujem z mladimi, osnovnošolskimi otroki ...

Kot zaposlena na mestu šolske knjižničarke z veseljem ugotavljam, da imajo otroci knjige še vedno radi.

Tisti najmlajši pa mi večkrat privabijo nasmeh na obraz, ko kar tako, med prosto uro, ali pa za uro pravljič pridejo v knjižnico in si sami zbirajo ali pa listajo po slikanicah in jih glasno komentirajo. Zdaj jim je pomembno, da je knjiga »strašna«, potem da je »smešna«...

Kako globoko in trdno so prepričani v obstoj pravljič! Zdi se mi nepošteno, da bi jim to »vzeli« samo zato, da bi zadostili učnemu načrtu, ki predvideva, da ob koncu šolskega leta otrok ve, da je to samo pravljičica. Še prehitro bo izvedel, da je to, žal, samo pravljičica!

Ko pridejo prvošolčki prvič v šolsko knjižnico, jih je kar malo strah ob pogledu na veliko število knjig, gledajo jih z radovednostjo in spoštovanjem.

Ob knjigi se otroku odpira nov svet, širijo se obzorja in znanja. Opažam pa, da z odraščanjem zanimanje za knjigo upada. Kljub temu pa je pomembno, da je prvi stik s knjigo »lep«, saj je od tega odvisno tudi nadaljnje zanimanje zanj. K temu v šoli pripomoreta tudi obvezno domače branje in tradicionalna bralna značka. Morda bi na tem mestu omenila pomembnost primerne izbora knjig ...

Ob knjigi si otrok širi domišljijo, ki vodi v širjenje oz. bogatenje besednega zaklada. Ta pa je v vsakdanjem življenju, ob vse večji natrpanosti z novostmi, v govornem stiku zelo pomemben.

V dobi računalnikov in vse hitrejšega tempa nam za knjigo nekako zmanjkuje časa. Namesto knjige prevzema vlogo »vzgojitelja« računalnik. Vse več otrok si išče vsebino knjige, ki je zahtevana za domače branje, na spletu. Da jim ni treba brati! Vendar iz gole vsebine ne more povezati svojih in pisateljevih miselnih svetov. To lahko naredi le v stiku s knjigo, ko spoznava slog in način avtorjevega pisanja. Tako »raste« na vseh področjih.

Pustimo otrokom otroštvo! Tudi s pomočjo knjig, ki širijo otrokov pogled na svet in ga bogatijo.

mag. Lejla Irgl

Karitas in socialne stiske na Vipavskem

Karitas že celih 20 let pomaga blažiti različne oblike socialnih stisk. Lahko rečem, da so nas ljudje vzeli za svoje in se k nam obračajo po pomoč tako v materialni kot tudi duševni in duhovni stiski. Karitas Vipavske dekanije združuje 24 župnijskih karitas z 200 stalnimi in prav toliko občasnimi prostovoljci. Za pomoč ljudem v stiski je stalna ekipa prostovoljcev na razpolago trikrat tedensko (ponedeljek, torek, četrtek). To so preprosto ljudje, župljani, občani, katoličani, ki so pripravljeni darovati še več svojega časa, svojih moči in znanja za pomoč sočloveku. Vzporedno s tem pa se zavedajo, da ne moreš nič dati, če nič nimaš, zato zelo skrbijo za svojo duhovno in strokovno rast.

Že v letu 2009 je gospodarska kriza krepko pokazala svoj obraz tudi na Vipavskem, v letošnjem letu je tega še več, zato le nekaj podatkov, za katere upam, da bodo upravičili zaupanje tistih, ki pomoč rabijo, kot tudi vseh darovalcev. V Centru karitas v Ajdovščini prejema redno ali občasno pomoč preko 350 družin in posameznikov iz občin Ajdovščina in Vipava. Če so bili še pred letom revni občani zadovoljni s paketom hrane, higienskimi materialom, obleko, obutvijo, šolskimi potrebščinami in drugimi osebnimi predmeti, je sedaj vse več prošenj, predvsem pri brezposelnih, za plačilo položnic. Naj povem, da pri Karitas denarja ne dajemo, pač pa poravnamo položnice, ki

so nujne za življenje (elektrika, voda, stanovanje, zavarovanje, šolska prehrana, vrtec), in sicer na podlagi Pravilnika o kriterijih za pomoč Karitas, ki velja za celotno Škofijsko karitas Koper.

Nekaj podatkov o materialni in finančni pomoči za obdobje januar – maj 2010:

Materialna pomoč:

- redni paket hrane prejema 218 družin s 593 družinskimi člani,
- enkratno pomoč – samo hrano EU (mleko, testenine, riž, moka, sladkor) je prejelo še dodatnih 134 družin s 569 družinskimi člani.

Tako smo v tem času pripravili 850 paketov, za kar smo iz sredstev Karitas nabavili 3.200 kg različnih prehranskih artiklov in higienskega materiala ter 9.480 kg hrane in 7.200 l mleka, kar smo prejeli na podlagi Ukrepa intervencijske hrane za socialno ogrožene osebe v EU. Temu je potrebno prišteti še 520 kg različne hrane, ki so jo kupci darovali v košarico Dar za stisko v Mercator centru.

V tem času smo razdelili tudi precej oblačil, obutve, posteljnine, igrač, šolskih potrebščin ter posredovali ponujeno pohištvo in gospodinjske aparate.

Finančna pomoč:

- pomoč Karitas pri plačilu nujnih računov je prejelo 37 družin v skupnem znesku 2.861,35 EUR,
- pomoč pri plačilu prevoza in toplega obroka v šoli je prejelo 7 šolarjev v znesku 850 EUR,
- v projekt Posvojitev na razdaljo je vključenih 38 otrok, kar pomeni za obdobje januar – maj 4.750 EUR pomoči.

Na podlagi zbranih podatkov vidimo, da je vrednost konkretne pomoči Karitas ljudem v stiski na področju občin Ajdovščina in Vipava v prvih petih mesecih letos znašala skoraj 30.000 EUR in se je dotaknila 7 % naših občanov.

Vse delo v zvezi s pomočjo Karitas je bilo opravljeno prostovoljno, samo v Centru karitas v Ajdovščini je bilo letos opravljenih že več kot 1000 pogovorov, o tistih, ki so jih opravili sodelavci župnijskih karitas pa nimamo podatkov, gotovo pa jih ni bilo malo, saj so prav župnijske karitas tiste, ki prave zaznajo stisko družine in pomagajo poiskati ustrezno pomoč. V Centru karitas v Ajdovščini pa smo za pogovor in konkretno pomoč na razpolago vsak ponedeljek med 9. in 11. uro ter vsak torek in četrtek med 16.30 in 18.30. Za ostale termine se dogovorimo po telefonu.

Naše razmišljanje je: Karitas in humanitarne organizacije ne moremo zadovoljiti vseh potreb, za to imamo državo, ki je zakonsko dolžna poskrbeti za socialno ogrožene državljane: mi stiske lahko le blažimo. Vendar stiske niso samo materialne in finančne, veliko več je duševnih in tudi duhovnih stisk. Predvsem stalno opozarjamo na vse generacije brezposelnih, to vodi v depresije, jezo, nasilje in občutek nemoči. Veliko je ljudi, ki so še včeraj imeli delo in kupili stanovanje ali začeli graditi hišo, sedaj imajo kredite, nimajo pa rednih dohodkov. In prav ti ljudje so najbolj zaskrbljeni.

Na drugi strani pa tudi naši občani niso brezbržni do stisk soljudi; vedno polna košara dar za stisko v Mercator centru, v akcijo Namenska pomoč, ki pomeni darovati najmanj 3 EUR mesečno, je vključenih 130 darovalcev z Vipavske, v akciji Posvojitev na razdaljo, ki pomeni mesečni dar 25 EUR za določenega otroka v stiski, sodeluje 40 darovalcev, potem so tu še posamezniki, ki občasno namenijo svoj dar s pologom na TRR pri Novi KBM ali pri nabirki Nedelje karitas v župniji, pa

tudi občina Ajdovščina nam je pred kratkim z nakazilom 2.500 EUR omogočila izdatnejšo pomoč socialno ogroženim šiviljam nekdanje IKE.

Največja potreba v tem trenutku pa so nova delovna mesta in zaščita ljudi, ki delajo za zelo nizke plače. Vsekakor pa bo potrebno postaviti nov socialni sistem, ki bo več pomagal tistim, ki zaradi bolezni, starosti ali drugih objektivnih vzrokov ne morejo delati, in po drugi strani vzpostavil mehanizme, da bodo zdravi in za delo sposobni ljudje pripravljeni sprejeti vsako delo.

*Jožica Ličen,
voditeljica Karitas vipavske dekanije*

Ostanimo solidarni z bližnjimi

Na redni seji skupščine Območnega združenja Rdečega križa Ajdovščina v sredini junija smo po štirih letih izvolili nove člane organov združenja, ocenili smo opravljeno delo v zadnjih štirih letih in si začrtali cilje za prihodnost.

V združenju smo v preteklem obdobju veliko pozornost namenjali lažšanju socialnih stisk, ki jih je tudi na našem območju iz dneva v dan več. Prav tako smo med drugim poudarjali pomen krvodajalstva, skrbno smo izvajali javno pooblastilo organiziranja tečajev prve pomoči, spodbujali smo solidarnost med nami. Zbrani predstavniki krajevnih skupnosti iz občin Ajdovščina in Vipava so si bili enotni, da smo v domače okolje veliko doprinesli, dobro delo pa želimo nadaljevati tudi v prihodnje. Na skupščini smo za še en mandat izvolili

predsednico Vero Kodrič in podpredsednico Kristino Valič, ki sta bili z nami tudi v preteklih štirih letih. Območni odbor bodo v prihodnje sestavljali: Bogomira Ipavec, Sonja Marc, Klementina Bizjak, Darja Pangerc in Ksenija Trebovc. V nadzorni odbor smo izvolili: Ido Benčina, Antona Žagarja in Alenko Dolgan. Za novo sekretarko je bila imenovana Irena Žgavc.

Rdeči križ Ajdovščina

Nekaj spominov na mojega dedka, Matevža Furlana, ki je bil zadnji cerkovnik na Slapu skoraj 60 let

Matevž Furlan 1869 - 1949

Bil je rojen na Slapu dne 21. 9. 1869 pri Gulčevih, očetu Luku Furlanu, in materi Ani. Bil je 5 fantov, kmetija srednja. Hiša je bila blizu cerkve, zato so vsi radi pomagali pri cerkvenih opravilih, najbolj pa Matevž, zato je postal cerkovnik. Spoznal je dekle, ki je bilo doma z Gradišča pri Vipavi. Poročila sta se in živela v najemniškem stanovanju na Slapu. Hodil je na dnino h grofu Lanthierju, ki je imel mnogo vinogradov okoli Slapa. Grof je imel pridne delavce rad, zato jih je včasih ob koncu tedna, ko so plačevali dnino, povabil tudi v grajsko klet in jim ponudil kozarec vina, ter rekel: »Pijte, fantje, pri zadnjem grofu Lanthierju.« Grof namreč ni imel moškega potomca, ampak edino hčer.

Malo pred prvo svetovno vojno si je s svojimi prihranki v Žorževi vasi kupil majhno staro hišo, tako da je imela družina streho nad glavo. Imel je tri otroke deklice, dve sta umrli majhni. Ostala mu je ena in to je bila moja mama. Iz

Žorževe vasi do cerkve je 15 minut. Trikrat na dan je hodil zvonit, zjutraj 7. uro, opoldne in zvečer Ave Marijo. Dokler je bival župnik v vasi, je bila vsak dan maša. Ko pa je bil župnik Vadnjal premeščen drugam, je slapensko župnijo hodil upravljat župnik iz Podrage Franc Premrl. Takrat je bila maša dvakrat v tednu in ob nedeljah. Če je kdo umrl, se je zvonilo trikrat na dan, dokler je bil mrlič doma, v treh presledkih. To zvonjenje se je imenovalo »cuge za mrtve«. Dokler so bili vsi trije zvonovi, se je ob sobotah popoldne zvonilo sveti večer, ki je naznanjalo, da bo drugi dan nedelja. Tudi jaz sem mu pomagala večkrat zvoniti z enim zvonom, on pa je z dvema pritrkaval.

Prišel pa je žalostni dan. Italijani so 3. decembra 1942 vzeli z zvonika dva zvonova. Spominjam se, kako so ljudje s solzami v očeh poslušali zadnje zvonjenje in pritrkavanje naših zvonov. V slovo so zvonili več časa, dokler se niso utrudili. Vaščani so imeli namen zvonove potopiti v kal, ki se je nahajal v začetku vasi, a so se premislili in zbal posledic in namero opustili. Zvonovi so bili še eno noč pod zvonikom in so

Brat Francelj je v naročju dedka Matevža, poleg babice Ivane sem jaz, v ozadju pa stojita moja starša, oče Ivan in mati Marija. Fotografija je nastala 10. avgusta 1933.

jih prišli iskat naslednji dan. Moj dedek je rekel: »Tudi Avstrija je med 1. svetovno vojno pobrala naše zvonove in je propadla in tako bo tudi z Italijo.« In res je bilo.

V začetku, ko je postal cerkovnik, je bil tudi organist in pevovodja in to več let, dokler ni prišla mlada organistka. Pri črnih mašah za pokojne je še kar naprej igral na orgle in pel v latinščini in to z veseljem, dokler je mogel. Ko sem ga nekoč vprašala, če bo kdaj maša v slovenskem jeziku, je rekel, da bo nekoč, a on tega ne bo učakal.

Pred 2. svetovno vojno so Italijani iskali po cerkvah stare predmete. Prišli so tudi na Slap. Župnik jih je peljal v cerkev. Obenem pa hitro poslal po cerkovnika, da on dobro ve, kakšnih predmetov se ne rabi več. Ko je cerkovnik prišel,

je takoj pogledal, kaj že imajo v vreči. Najprej je zagledal v vreči velik srebrn križ, ki se ga je rabilo oziroma dalo na jadro, veliko kvadratno zastavo, ki se jo je nosilo ob procesijah za veliko noč in telovo. Cerkovnik je vzkliknil: »Tega pa ne boste vzeli, to še rabimo,« in vzel križ iz vreče. Župnik se je začudil, ko je to videl, in rekel, da on ni videl, kdaj so to dali v vrečo. Seveda je eden motil župnika, drugi je stavil v vrečo. Sedaj, ko imamo novo manjše jadro, smo dali na vrh manjši križ. Velikega pa nosi eden posamezno, ker je še vedno lep. V zvoniku je bila ura, ki jo je bilo treba vsak dan naviti. Bile so tri cementne uteži, ki jih je bilo treba z navijanjem spraviti visoko do ure, da so potem uravnavale uro. Če se je kdaj pokvarila, jo je znal sam popraviti. Redko kdaj je poklical za pomoč kovača Cirila Žorža.

Med vojno marca 1944 je bil v smrtni nevarnosti, ko je šel zjutraj z vnukom, ki je bil ministrant, k maši in ni vedel, da so vas obkolili Nemci. Pri Urščevi hiši so ju ustavili in dali k zidu kot talca. Privlekli so za lase mrtvega partizana in vprašali, če ga pozna. Ni ga poznal, saj je bil iz druge vasi. Tudi sredi vasi so imeli večjo skupino ljudi, da bodo nanje streljali, če bo ubit kakšen Nemec. Od župnika Valentina Batiča so zahtevali ključ od zvonika, da bodo v zvonik namestili strojnico. Župnik jim ni hotel dati ključa. Rekel jim je, da zvonik ni vojaški objekt, ker je namenjen za cerkvene potrebe. Oficir je naperil vanj revolver, da ga bo ustrelil. Župnik mu je rekel, naj strelja, a da naj ve, da bo ustrelil bivšega avstrijskega oficirja. Tedaj je Nemec povsili revolver. Tisti dan so Nemci ubili šest ljudi, tri partizane, ki so prespali v vasi. Ko so se vračali, so padli v zasedo in bili vsi trije ubiti, ter tri domačine, ki so jih ubili, ko so delali v gruntu. Od Nemcev ni bil ubit nihče, zato so dedka izpustili in ostale vaščane, ki so bili na placu. Padla je bela raketa in Nemci so odšli.

Trikrat na leto je bilo treba generalno očistiti cerkev, pomagala mu je moja mama, ko sem bila večja pa tudi jaz. Cerkev smo krasili z rožami z vrta, ki so jih ljudje radi dali, pozimi pa z rožami v posodah. Naša desetčlanska družina je bila verna in je vsak večer molila rožni venec, bila je posvečena Srcu Jezusovem in je kleče molila to posvetitev. Dedek je že težko hodil, zato so mu vnuki, ki jih je imel, radi priskočili na pomoč in mu hodili zvonit opoldne in zvečer. Zjutraj pa je še prišel počasi do cerkve k maši.

Končno je bilo leta 1945 konec vojne in strahu. Dedek, ki je bil narodnozaveden, je veselo vzkliknil: »Vendar sem dočakal ta dan. Živel sem pod Avstrijo, nato pod fašistično Italijo in sedaj je konec teh časov.« Ljudje so ga imeli radi, marsikaj zanimivega je znal povedati iz starih časov, kako so takrat ljudje živeli. Tudi marsikatero otroško pravljico je povedal in kakšno staro pesmico jim je zapel. Otroci so ga z zanimanjem

poslušali. Škoda, da to ni zabeleženo. Ko sedaj pišem to, jih je že čez osemdeset let in spomini bledijo. Njegovo življenje se je počasi iztekalo, le osem dni je bil v postelji, vdano in potrpežljivo je prenašal zadnje trenutke življenja. Umrl je 15. avgusta 1949, en mesec pred 80. obletnico rojstva. Imel je lep pogreb, mnogo ljudi ga je spremljalo na njegovi zadnji poti. Pokopal ga je župnik Valentin Batič. Tudi župnik iz Podrage Franc Premrl se je udeležil pogreba. Tako se je končalo življenje zadnjega slapenskega cerkovnika. Od takrat ni imela slapenska fara več stalnega cerkovnika. Župnik se je moral zadovoljiti, če mu je kdo priskočil na pomoč, največkrat Alfonz Jež. Sprejeti cerkovniške službe pa ni hotel nihče več.

Darinka Vidrih

100 let mame Tilke Mikuš

Mama Tilka mesi kruh

Počitek ob gledanju televizije

Mama Tilka praznuje

10. aprila je praznovala Tilka Mikuš iz Budanj 100 let. Rodila se je na Nanosu pri Bajcevih. K verouku je hodila enkrat tedensko v Podnanos, takratni Šembid, in to sama, ker ni bilo drugih otrok njenih let. Osnovno šolo je obiskovala v Vipavi in med tednom prespala pri znancih. Izbire poklica ni bilo. Dekleta s podeželja so se morala zadovoljiti s poklicem služkinje.

Kot otrok je morala pomagati doma pri raznih kmečkih opravilih. V deklških letih je služila v Vipavi pri Vidrihovi in se tudi z njimi preselila v Ljubljano, v takratno kraljevino Jugoslavijo. 1933. leta se je poročila in od takrat naprej živi v Budanjah.

Preživela je tri vojne. Življenje ni bilo lahko. Časi so bili težki, ko ni bilo ne hrane, dela in ne denarja. Z možem sta si sama zgradila hišo brez posojila ali kakšne druge pomoči. Mož je zidal, ona je mešala malto in mož je dejal, da bi bila kar dober zidar.

Ljudje jo radi vprašajo po receptu za tako dolgo življenje. Recepta za to ni. Vse življenje je živel in živi skromno brez posebnih zahtev, v naravi in z naravo, brez zamer in preprirov, v molitvi in zadovoljna s tem, kar ima.

Valentina Kogoj

Teti Tilki za 100. rojstni dan

Z velikim ponosom in dušo veselo
pred vami jaz danes tukaj stojim,
da v svojem imenu in cele župnije
najboljše Vam želje osebno izročim.

Stoletnico svojo Vi danes slavite,
le redkim je dano to čast doživet',
zato pa smo z Vami farani veseli
in z Vami želimo zahvalo zapet'.

Zahvalo za leta lepo preživeta,
četudi ni vedno bilo vse lepo,
pomanjkanje včasih in morda bolezen
v življenju kalila Vam dušo, telo.

A zdaj, ko pred nami tu čila in zdrava
na leta pretekla spominjate se,
spomini na lepe in težke trenutke
v oči Vam privabljajo skrite solze.

Za mračne spomine pa zdajle ni ura,
stoletnica pride vsakih sto let,
zato pa zahvalo zdaj Bogu zapojmo
in želja, ob letu se vidimo spet.

Ivan Krašna

Nisem domačinka,

a vendar sem čutila, da se moram udeležiti proslave ob postavitvi kipa Filipu Terčelju. Ne le zato, ker sem na stara leta postala tudi faranka šturske fare.

Pred dobrimi petdesetimi leti, ko sva se z mojim pokojnim soprogom Jožetom Kostanjevicem pripravljala na poroko – živela sva pač 100 km narazen, mi je med drugim pisal: žena možu pomaga celiti rane, ki mu jih zadaja viharo življenje (ali nekaj podobnega). Pozneje, ko sva se poročila, mi je povedal, da je to prebral v spisih pokojnega Filipa Terčelja, ki je bil duhovnik, dober psiholog in svetovalec za lepo družinsko življenje. Izgleda, da je moj mož prebral kar nekaj njegovih del še pred vojno, to, kar mu je bilo pod fašistično okupacijo dosegljivo. Vedel je, da je Terčelj emigriral v takratno Jugoslavijo in da je tudi tam dosti trpel, a njegov grozen in tragičen konec so takrat razlagali seveda drugače – češ da si je 1946. leta silno želel priti v svoj kraj in da so ga ubili pri ilegalnem prečkanju meje.

Na vse to sem pozabila, dokler nisem prišla živeti v Šturje v DSO. Sedaj pa sem šla k odkritju spomenika. Vendar ne bi bila jaz, če bi čakala šesto popoldansko uro doma. Odstopala sem pod Javornik, kamor je družba manj mladih ljudi šla brat čemaž. Pustili so me nedaleč od koč, a jaz sem se počasi peš vračala proti Cencu. Pri Edenu v Kanjem dolu je očka učil svojega sinčka kolesariti in rekel, da se tudi on vrne na proslavo. Potem sem v Kanjedolski dolini ob cesti našla obilo teloha, ki je – ker je pomlad res že bila v polnem teku – bil večinoma škrlatno rdeč. Nabrala sem ga polno torbo.

Malo na hop in malo na štop sem prišla do Cola, kjer so me moji čemažarji dohiteli in naložili ter

me spustili na tla blizu šturske cerkve. Maša se je ravno začela, na razpolago so bila le stojišča – za tako reč pa po hoji skoraj od Javornika do Cenca res nisem bila več sposobna. Zato sem si na trgu izbrala sedež na klopci tik pod zvočnikom in ura čakanja na proslavo je kar hitro minila. Zraven mene so sedeli nekateri možaki. Ogledovala sem si teloh v svoji torbi, izbrala nekaj najlepših in dejala ljudem zraven sebe: »Kar dala bi jih pred spomenik, a si ne upam, ker nisem domačinka.« »Ne skrbite, jaz jih bom dal,« je povedal mladenič zraven mene in je telohe lepo potaknil med vrtnice. Potem so se ljudje vsuli od maše in sprevod duhovščine je šel prav mimo mene.

Posedli so se v prvo vrsto stolov – g. Kragelj na vozičku – množica se je disciplinirano postavila naokrog na Cankarjevem trgu.

Kip so odkrili mladinci, blagoslovil ga je škof Metod. O življenju in delu pokojnika nam je lepo in tekoče pripovedoval g. Tomaž Pavšič, nekdanji direktor muzeja v Idriji. Gospa Anamarija Stibilj Šajn nam je povedala o nastanku kipa in o samem kiparju Mirsadu Begiću. Kip je gnetel v glini cele pol leta. Seveda, moral se je vživeti v Terčelja, v njegovo življenje, trpljenje in delo, moral je proučevati njegov stil pisanja, celo njegovo pisavo – za pol leta je postal Terčelj. Kip je izdelal in potem so ga vlili v Ljubljani. Ena Terčeljeva sorodnica je tudi govorila o pokojniku. Govorili so tudi drugi, dobili so nekateri tudi spominska darila in je bilo vse poživiljeno z lepimi glasbenimi in pevskimi točkami. Morda se je komu ta program zdel predolg – meni se ni, ker sem imela dober sedež tik pred zvočnikom ter dobro slišala vse. Program so zaključili z besedami, ki so tudi vklesane na dnu spomenika – besede Evgena Bavčarja:

Živel je, ljubil, trpel, mislil, govoril, molil in upal po slovensko.

Terčeljeva pesem *Pod Čavnom visokim prebivam* je zaključila to lepo slovesnost.

Dobre šturske gospodinje so navzoče pogostile s sendviči in pecivom – tudi tega sem se udeležila – ker sem zamudila večerjo v Domu. Prav rada bi se še malo ustavila v družbi, a sem hitela proti mojemu 'predjamskemu' gradu. Tema je že bila, a pred domom je sedela Mija in me zvesto čakala.

Nada Kostanjevič

Facebook in njegove nevarnosti

Začele so se počitnice in tako bo tudi več časa za posedanje pred računalnikom. Računalnik in uporaba interneta in Facebook-a – brez tega je skoraj nemogoče preživeti dan.

Pri izbirnem predmetu Računalništvo smo kar nekaj ur posvetili varni rabi interneta in pogovoru o nevarnostih, ki prežijo na nas (www.safe.si).

Verjetno se nikoli ne vprašamo, kaj pravzaprav je Facebook? Ponuja nam socialno omrežje na spletu. Pravzaprav to ni nič novega, saj je socialno mreženje obstajalo že pred Facebook-om. Ustvarjamo lahko svoja socialna omrežja v različnih oblikah udejstvovanja (npr. v svojem društvu delimo z ostalimi člani skupne vrednote in ti člani so del mojega socialnega omrežja).

Facebook nam omogoča socialno mreženje na podlagi poznanstev. Ker socialno omrežje prenesemo na splet, si lahko ogledamo socialna omrežja vseh posameznikov, ki so v našem omrežju in tako ustvarjamo nova poznanstva. Omogoča nam tudi, da lahko ostale obveščamo s potekom našega življenja s tem, da objavimo slike, posnetke, besedila. Če želimo še več poznanstev, vnesemo v svoj profil še svoje interese (priljubljeno hrano, filme, knjige ...), lahko se včlanimo v različne interesne skupine in tako se krog naših poznanstev širi.

Mogoče se nikdar ne vprašamo, ali je vse to prav. Kaj je pri tem tako slabega?

- Razkrivanje zasebnosti svojega življenja. – Vse to razkrivamo neznancem.
- Pojavi se lahko tudi kraja osebnosti s pomočjo podatkov, ki jih objavimo.
- Zasvojenost.
- Kdo vse uporablja naše fotografije, mi bo čez nekaj let še prav, da je moja fotografija na spletu?
- Verjetno si nikdar ne postavimo vprašanja: Ali so res vsi prijatelji tudi naši prijatelji?

- Kaj je z našimi fotografijami, posnetki, ali res želimo, da jih vsi vidijo, uporabijo in mogoče tudi zlorabijo?

Včasih je vredno razmisliti tudi o tem.

O tem, kako ohraniti zasebnost na FB, si oglejte stran: <http://slo-tech.com/novice/t371248>.

Pripravila Boža Pangerc

Lepe pozdrave s Kitajske!

V našem malem mestecu Suzhou (približno 6 milijonov prebivalcev je za Kitajske razmere malo), poimenovano tudi vzhodne Benetke, kar naenkrat živi več kot 30 Slovencev. In ti Slovenci imamo od začetka letošnjega šolskega leta kar 3 otroke v isti šoli, Suzhou Singapore International School (<http://www.ssis-suzhou.net/>).

Slovenski nakupovalni voziček

Največji delež otrok v naši šoli pripada Korejcem, Američani so jim za petami, ogromno je Nemcev, Skandinavcev, Indijcev, Japoncev, Brazilcev ... Trije Slovenčki v tem kotlu ne predstavljajo velikega odstotka, toda kdaj pa je majhnost Slovence še ustavila?

Šola s svojim pestrim programom in pestrim izborom narodov vsako leto v maju organizira Mednarodni dan družin. Tu imajo vsi narodi, ki so v šoli, možnost, da se predstavijo – bodisi s svojo hrano, predstavitevijo dežele, lahko pa se zgolj prikažeš v svoji narodni noši.

Letošnje leto smo se prvič predstavili tudi Slovenci. Sodelovali smo v predstavitvi države in na dobrodelni dražbi s svojim »nakupovalnim vozičkom«.

Po dolgotrajnih, burnih in vznemirljivih pripravah, neskončnemu številu sestankov, poslani elektronski pošti, usklajevanjih in pregovarjanjih smo »prišli na svoj račun«. Kaj je lepšega kot šola, polna otrok in staršev ter drugih obiskovalcev, ki z nas-

mehi na obrazih sodelujejo v vseh mogočih igrah in delavnicah, preizkušajo hrano iz različnih držav, spoznavajo druge države, kulture, jezike.

Nekaj besed o predstavitvi: imeli smo ogromno tiskanega materiala, knjig in ostalih tipično slovenskih izdelkov, tako da smo lahko zelo podrobno predstavili našo malo, a zelo lepo državo. Postregli smo tudi z nekaj zanimivostmi in seveda z osnovnimi podatki o Sloveniji. Obiskovalci so imeli na voljo brezplačno gradivo.

Pokazali smo jim idrijsko čipko, kozolec, suho robo, glineno posodo, »solni cvet« s sečoveljskih solin, hmelj, panjske končnice, izdelke iz čebeljega voska, lectovo srce ... Prav tako so si lahko ogledali filme o Sloveniji, ki smo jih predvajali na računalniku.

V sklopu tega dne lahko vsaka država pripravi svojo tipično košaro. Košare se s tipičnimi izdelki prodajajo na tihi dražbi, seveda v dobrodelne namene. Slovenija je sodelovala s svojim »nakupovalnim vozičkom« in se zelo dobro odrezala. Naš voziček je bil drugi najvišje prodan.

Ves denar, zbran v tem dnevu, gre v

Slovenska stojnica

dobrodelne namene, in sicer ustanovam, ki jih podpira SSIS. Zbrali smo več kot 15.000 evrov. Drugo leto pa znova!

Nenazadnje: Slovenci v mestu Suzhou smo zelo povezani med sabo po zaslugi ... ne boste uganili ... nogometa! Naši možje, fantje, očetje, prijatelji so se zbrali v zadostnem številu za (edino narodnostno) nogometno ekipo in pridno vsakih 14 dni brcajo žogo v nogometni ligi. Dajmo, naši!

*Družina Abram Petrovt
iz Vipave*

Iz Vrhpolja se nam je oglasila Natalija Krašna. Poslala nam je dve pesmici, ki ju objavljamo. Prva govori o novopočeni upokojeni sosedi, druga pa o vinu in resnici.

Soseda Neva

Soseda Neva je v penzijo šla,
v Tekstini je službe 'sita' bila.

Doma pa postalo ji je dolgčas,
le kaj bo delala za kratek čas.

Pa si je Neva živali kupila,
z njimi bo zdaj denar si služila.

Doma ima zdaj živali vse sorte,
prid'te pogledat, kadar le mor'te.

Videli boste domače živali,
vse so prijazne, ne boste se bali.

Pa je soseda le ugotovila,
nič ni dobička, kar je kupila.

Živali so le za majhno veselje,
da z vrta porabiš solato in zelje.

Če pa ti hočeš pošteno živet',
moraš vsaj malo penzije imet'.

Ko poštar Matija prinese penzjon,
soseda se mu posmeje za lon.

Neva pravi - lepo je biti doma,
a le, če nekdo ti penzijo da.

Zdaj Neva je denar dobila,
si časopis je naročila.

Zvečer, ko odpravi živali spat,
v roke vzame Vipavski glas.

Tako ji dnevi, leta teko - in pravi:
Bog daj še zdravje, pa bo šlo.

In vino veritas (V vinu je resnica)

Čas hitro, prehitro beži,
na obrazu pušča vidne sledi.
Pogleda se žena v ogledalo,
gub preveč je pokazalo.

Teče hitro v trgovino,
kupi kremo drago, fino.
Na kremi piše pač tako,
da z mazanjem spet mlada bo.

Minilo je že mes'cev pet,
gubic pa je vedno več.
Sede žalostna na tla,
spije en kozarček, dva.

Vino pa spregovori:
ženska, ti neumna si!
Vzemi pamet si v glavo,
poslušaj to resnico pravo:

Lep obraz je le srčna dobrota,
drugo vse je kozmetična zмота.

Tudi stare fotografije govorijo o naši preteklosti:

30 vipavskih mater z otroki leta 1936; pogledite in najдите svojo.

*Vesela družba na avtobusni postaji na "starem placu", sedaj Trg Pavla Rušta, leta 1941
Fotografiji sta last Tatjane Poniz Soban*

ZA RAZVEDRILO

DESETLETNICA PLESNE SKUPINE V CIRIUS VIPAVA PLESNA PREDSTAVA ...

	SESTAVIL: VLADIMIR ANŽEL		CELOVŠKI HOKEJSKI KLUB	JANEŽ, LATINSKO	PLANOTA NAD VIPAVO	VEZNIK	MOŽGANSKA TEKOČINA		
	MESTO OB SOCI								
	LETOPIS, KRONIKA								
	NESRAMNEŽ PREDRZNEŽ STRUPEN PLIN								
	KRATICA ZA POLIVIRIL- KLORID DEL ČLOVEŠKEGA TELESA			DO, RE, MA, FA, ..., LA, KLEMEN JUG		TREBUŠASTA PODSODA SPOHNE ALKOHOLA S KUSKOM		TRAVA Z OVALNIMI KLASKI V LATIH	IME LITERARNE JUNAKINJE KARENINE
IME ZADNEGA CELJSKEGA GROFA				MANIŠA POSODA UKRAJIN- SKO MESTO					
PODROB- NOST					GLAVNO MESTO ARMENIJ ODEBELJEN DEL DEBLA				
	POTOMEČ BELGIJSKO ZDRAVILJSKO MESTO			NASAD OB HIŠI VIRUGA REKE, OKLJUK			VOJAŠKA ENOTA JEZERO V TURČIJ		
SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA			STROJ ZA PREVIJANJE PREJE SREDINA MOČNIKA						ENOTA ZA MOČ
SKUPEK PAJKOVIH NITI							JANEŽ VAJRAČ VALVAZOR ZACETER PREBAVNEGA TRASTA		
POLOŽAJ TELESA V JOGI ZA MEDITACIJO				LJUBKOV, OBLIKA ŽENSK. IMENA PALICA Z JERMENOM					
	AVT. OZNAKA KRSKEGA DRŽAVNI PRAVNIK		KRAT. AMERIS KOSABRAŠKE LIGE PISec LJUBEZENSKIH PESMI			GRAD PRI TRSTU	MORSKA RIBA SRB. MOŠKO IME		
NATAŠA URBANČIČ		OBLIKA MOŠKEGA IMENA MESTO V DALMACIJ			MAMA KOVICA			ZAČETNICA NA DOLOČENEM PODROČJU	STARINAR
UGOVORNIKA PROTI RAZMERAM, NORMAM								PETER ARNEŽ POGOVORNI IZKRAJ ZA TRG	
NAJVEČJI OTOK MALIH SUNDSKIH OTOKOV				DALJŠE CASOVNO OBDOBJE, VEK GRŠKO PRISTANIŠČE			RAČUNAL- NIŠKI KONTAKT		
SOKRATOV TOŽILEC			EGIPČANSKI BOG OTOK V NEAPOLSKEM ZALIVU				NOROST, NESPAMET CIN, SPAJKA SLOV. PEVEC, MIRAN		
NAŠA TOVARNA PLETENIN					POKRISTIAN JUNI ŽIDJE ODMEV, EHO				
								RAJKO VIDRIH KONEC POLOTOKA	
		SPREMEN- BA NA BOLJŠE, PREPOROD							
		IZDELOVAL- KA RAKET							
		IZIDOR SEMIENIČ				SIMFONJA RUS. SKLAD. RIMSKEGA KORSAKOVA			

Rešitev iz 92. številke VG

Vodoravno: klop, reka, Ivan, vsemir, BJ, nevrtil, les, olein, Nevada, tička, elegik, Ika, Li, Edo, Co, Kir, nasad, anonsa, led, opat, odvod, ščip, odziv, Ana, puder, zž, ratar, AV, tla, **božji grob**, fen, rabi, olikanec, sekanica.

Navpično: notica, šar, **velikonočna sveča**, opiat, Erik, knap, ab, kriminalist, profos, levit, IRA, ou, žele, okarine, oddajnik, Pan, selen, drevi, KA, veda, vir, gran, **blagoslov**, Trani, **jedi**, aed, Zlobec, sak, dd, žabica.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 27.3.2010 DO 30.6.2010

Bizjak Marija	Gradišče	20 €
Bizjak Neva	Vrhopolje	20 €
Cizara Anton	Gradnikove br. 13	20 €
Clemenž Majda	Ljubljana	20 €
Demšar Ljuba	Škofja Loka	20 €
Furlan Dora	Budanje	20 €
Hrovatin Albert	Koper	30 €
Hrovatin Ljudmila	Duplje	20 €
Kete Marjan	Nova Gorica	10 €
Kobal Ivan	Stara Loka	50 €
Kodelja Rezka	Duplje	20 €
Koradin Dejan	Gradiška 2	20 €
Krhne Jožka	Glavni Trg 5	20 €
Markič Ruth	Solkan	20 €
Natlačen Jadranka	Manče	10 €
Podobnik Olga	Ljubljana	35 €
Poniž Soban Tatjana	Gorica	50 €
Razpor Franc	Ajdovščina	30 €
Rodman Pavel	Branica	20 €
Štrancar Jože	Ajdovščina	10 €
Vidrih Darinka	Slap	20 €
Žgur Niko	Cankarjeva 2	20 €
Skupaj		505 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
JUNIJ 2010
750 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Milan Poljšak in Polona Puc - lektorica

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Bala vipavske neveste	stran 1
Vremenski in drugi reki	stran 1

Predstavljamo vam

Filip Terčelj zopet med nami	stran 3
------------------------------------	---------

Iz naše KS

Iz dela KS	stran 6
------------------	---------

Iz naše občine

Praznik Občine Vipava 2010	stran 7
Občinska priznanja za leto 2010	stran 8
Hitra cesta preko Rebrnic je uglašena z naravo s pomočjo litopunkturnega kipa	stran 10
Srečanje gozdarskih znanstvenikov sredi nanoških gozdov	stran 11
8. revija orgelskih oddelkov glasbenih in orglarskih šol Slovenije in zamejstva	stran 13
“Črni bratje” v Vipavi	stran 15
Budanjci izdali dve pesniški zbirki	stran 16

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV

Iz dela na ŠGV	stran 17
----------------------	----------

Iz OŠ

Bliža se konec šolskega leta	stran 22
Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz	stran 23
Aktivnosti v okviru projekta Pomladni dan 2010	stran 24
Nam se smeji, saj to je pika na i	stran 25

Iz CIRIUS-a

Pekli smo kruh	stran 25
Čistili smo Vipavo in okolico	stran 26
Igre dobre volje - priložnost srečevanja mladih	stran 27
Nastop plesne skupine Vrtiljak v gledališču SNG	stran 27
Plavanje kot oblika sproščanja in zabave	stran 28

Iz Otroškega vrta

Projekt Pasavček v vrtcu Vipava	stran 29
Najstarejši otroci se poslavljajo iz vrta	stran 31

Iz društev

V dveh mesecih dve zlati priznanji Vipavskim tamburašem	stran 32
Nasmejani Alina in Zanda iz dežele, ki poje	stran 33
Poročilo komisije za šport DU Vipava za leto 2009	stran 35
In memoriam Evstahij Paljk	stran 36

Za dom in družino

Ob mednarodnem dnevu knjig za otroke	stran 37
Karitas in socialne stiske na Vipavskem	stran 37
Ostanimo solidarni z bližnjimi	stran 39
Nekaj spominov na mojega dedka Matevža Furlana, ki je bil zadnji cerkovnik na Slapu skoraj 60 let ..	stran 39
100 let mame Tilke Mikuš	stran 41
Nisem domačinka	stran 42
Facebook in njegove nevarnosti	stran 43
Lepe pozdrave s Kitajske	stran 44
Soseda Neva	stran 45
In vino veritas	stran 45

Za razvedrilo

Križanka	stran 47
----------------	----------

